

udarbejdet af Ringkøbing-Skjern kommune
Land, By og Kultur, 2010-2013

Indholdsfortegnelse

1	Forord.....	4
2	Indledning.....	6
2.1	Hvad skal en indsatsplan indeholde.....	6
3	Indsatsplan for Holmsland.....	6
3.1	Hvilke arealer omfatter planen.....	7
3.2	Formål med planen.....	7
3.3	Problemstillinger i forhold til vandindvinding på Holmsland.....	8
4	Vandværker og vandforsyning.....	8
4.1	Holmsland Vandværk.....	9
4.1.1	Boringer.....	10
4.1.2	Vandkvalitet.....	10
4.1.3	Kildepladser.....	10
4.2	Søndervig Vandværk.....	11
4.2.1	Boringer.....	12
4.3.2	Vandkvalitet.....	12
4.3.3	Kildepladser.....	12
4.3	Kloster Vandværk.....	13
4.3.1	Boringer.....	13
4.3.2	Vandkvalitet.....	13
4.3.3	Kildepladser.....	13
5	Arealanvendelsen.....	14
6	Indsatser for fremtidssikring af grundvandet.....	15
6.1	Opsummering af indsatser.....	16
7	Kortlægningsresultater.....	17
7.1	Geologi og indvindingsforhold.....	17
7.2	Områdets geologi.....	19
7.3	Indvindingsforhold.....	21
7.4	Nedsivning af forurenende stoffer fra overfladen.....	23
7.5	Indtrængning af saltvand.....	24
7.6	Bruntvand i det dybe magasin.....	25
8	Sårbarhed overfor miljøfremmede stoffer.....	26
9	Øvrige planer.....	29
10	Miljøvurdering.....	29
11	Administrative forhold.....	30
11.1	Baggrund og lovgrundlag.....	30
11.2	Procedure for udarbejdelse af indsatsplan.....	31
11.3	Retsvirkning.....	31
11.4	Gennemførelse af indsatserne.....	32
12	Kildehenvisning.....	34

Bilag 1: Tabel over indsatser

Bilag 2: Tabel over kortlagte grunde (forureninger)

Bilag 3: Ordforklaring

Bilag 4: Screening af indsatsplanens indvirkning på miljøet

Datablad

Udgiver:

Ringkøbing-Skjern Kommune, Land, By og Kultur,
Toften 6, 6880 Tarm

Arbejdsgruppen:

Line Marie Madsen, Ringkøbing-Skjern Kommune
Tanja Kaiser, Ringkøbing-Skjern Kommune
Mads Kjærstrup, Ringkøbing-Skjern Vandforsyning A/S og Kloster Vandværk
Reimer Wiese, Søndervig Vandværk
Jørgen Bjerg, lodsejerrepræsentant
Jesper Aarup, lodsejerrepræsentant
Henning Jørgensen, lodsejerrepræsentant
Kjeld Pedersen, Vestjysk Landboforening
Tove Urup Byberg, Vestjysk Landboforening
Anette Vestergaard, Region Midtjylland
Lene Petersen, Region Midtjylland
Karin Storkholm, Kogsgaard Miljø
Jacob Skøtt, Kogsgaard Miljø

Redigeret af: Ringkøbing Skjern Kommune i samarbejde med Kogsgaard Miljø

Layout: Ringkøbing-Skjern kommune og Kogsgaard Miljø

Udgivelsestidspunkt: 2013

Forsidefoto: Indvindingsoplande, Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) og indsatsområder med hensyn til nitrat (ION).

Sider: 34

---

1 Forord

Kommunerne laver indsatsplaner i områder, hvor det er nødvendigt med en særlig indsats for at beskytte grundvandsressourcen. Indsatsplanen skal beskrive grundvandsressourcens sårbarhed overfor forskellige forureningskilder og beskrive de virkemidler, der skal afhjælpe og forebygge forurening af grundvandet. Desuden skal indsatsplanen indeholde en tidsplan for hvornår, og af hvem, indsatsen skal gennemføres.

Indhold og retningslinjer i en indsatsplan er beskrevet i Miljøstyrelsens bekendtgørelse om indsatsplaner. Bekendtgørelsen fastsætter endvidere krav til politisk behandling. Før kommunerne kan lave en indsatsplan, skal de hydrogeologiske forhold i indsatsområdet kortlægges efter Miljøstyrelsens vejledning om zoner. Dette foretages af de respektive decentrale kontorer under Naturstyrelsen.

Kortlægningen er afrapporteret af Naturstyrelsen Vestjylland (tidligere Miljøcenter Ringkøbing) /1/, og der er et kort resume af kortlægningens resultater i afsnittet om Holmsland indsatsområde.

Kommunalbestyrelsen skal vedtage en indsatsplan for hvert indsatsområde, der er udpeget i vandplanerne og efterfølgende indarbejdet i kommuneplanen jf. § 13 i bekendtgørelsen om indsatsplaner /3/. Naturstyrelsen har prioriteret indsatsområderne, og den prioritering skal Naturstyrelsen og kommunerne følge.

Der udover kan der laves indsatser i andre dele af området, hvis kommunalbestyrelsen finder, at retningslinjerne i kortlægning er utilstrækkelige til at sikre kommunens grundvandsinteresser jf. §13a i vandforsyningsloven /2/.

Denne indsatsplan er lavet af Ringkøbing-Skjern Kommune med bidrag fra Søndervig, Kloster og Holmsland Vandværker. Søndervig og Kloster er private vandværker, som begge har indgået en driftsaftale med Ringkøbing-Skjern Forsyning A/S. Holmsland Vandværk hører under Ringkøbing-Skjern Forsyning A/S.

Indsatsplanen skal bruges i det fremtidige samarbejde omkring beskyttelsen af grundvandet i og uden for indsatsområdet. Kommunen har det overordnede ansvar for indsatsplanen samt efterfølgende handlingsplaner.

Der er blevet dannet en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for vandværkerne, lodsejerne, Vestjysk Landboforening, Region Midtjylland og kommunen. Arbejdsgruppen har bidraget til udarbejdelsen af indsatsplanen.

Tak til arbejdsgruppen for et godt samarbejde.

Forslaget var i offentlig høring frem til 15. august 2013, hvorefter Kommunalbestyrelsen så på de modtagne bemærkninger. Kommunalbestyrelsen har vedtaget den endelige plan den 28. oktober 2013.

Indsatsplanen kan downloades fra www.rksk.dk/indsatsplaner.

---

2 Indledning

I Danmark baserer vi vores drikkevand på grundvand, der bliver dannet fra nedsivende regnvand. Der kan gå mange år fra en regndråbe lander på jordens overflade, til den bliver pumpet op i en vandværksboring. Risikoen for forurening af grundvandet er øget med den tiltagende og mere intensive udnyttelse af jorden til jordbrug, boliger og erhverv. Det er derfor nødvendigt med en langsigtet planlægning for at sikre rent grundvand til drikkevandsforsyningen. Som et led i dette har amterne gennem årene indhentet oplysninger om grundvandets beliggenhed og kvalitet samt oplysninger om geologien og arealanvendelsen i de områder, der har interesse for drikkevandsforsyningen.

I 1998 kom en ny vandforsyningslov. Ifølge den skulle de daværende amter udpege områder, hvor en særlig indsats til beskyttelse af vandressourcerne er nødvendig for at sikre drikkevandsinteresserne. Denne funktion er overgået til staten.

Der opkræves en afgift fra blandt andet vandværkerne, som anvendes til kortlægning af grundvandsressourcen samt til udarbejdelse af indsatsplaner. Vandværkerne kan ifølge vandforsyningsloven /2/ anvende midler til at udføre kortlægning, overvågning og beskyttelse af grundvandet og til deltagelse i vandværkssamarbejder.

2.1 Hvad skal en indsatsplan indeholde

En indsatsplan skal ifølge "Bekendtgørelse om indsatsplaner" /3/ indeholde:

Et resumé af den kortlægning der lægger til grund for indsatsplanen

En beskrivelse af de områder, hvor en indsats skal gennemføres

En beskrivelse af foranstaltninger (indsatser) der skal gennemføres i indsatsområdet

En beskrivelse af i hvilket omfang, der skal gennemføres overvågning.

En beskrivelse af hvem der skal gennemføre overvågning

En detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse

Retningslinjer for de tilladelser og andre afgørelser, der kan meddeles, og som har betydning for beskyttelsen af grundvandsressourcen.

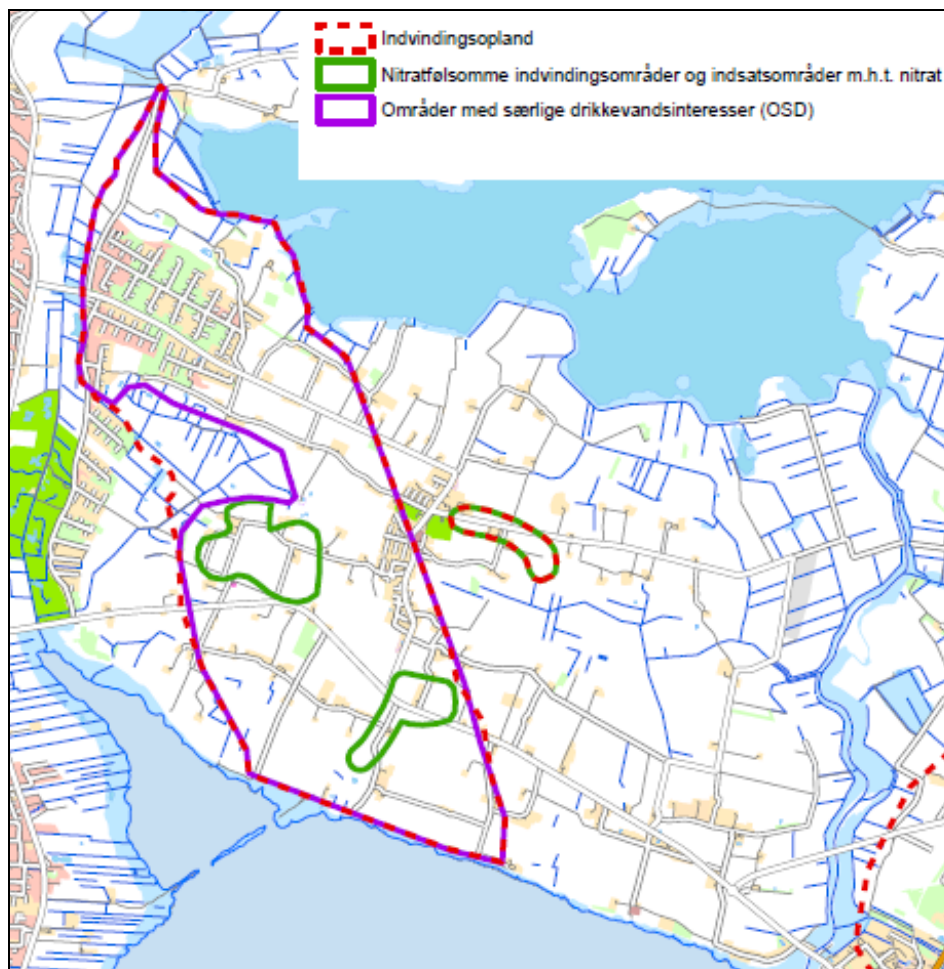
Tidsplan for aftalte indsatser, herunder gennemførelse af den samlede indsatsplan.

3 Indsatsplan for Holmsland

Ringkøbing-Skjern Kommune skal udarbejde en overordnet indsatsplan for området fra Stadilø i nordvest til Bollerup i sydøst, over dele af Kloster. Målet med denne indsatsplan er at sikre en langsigtet beskyttelse af det grundvand, der indvindes af Søndervig, Kloster og Holmsland Vandværker.

3.1 Hvilke arealer omfatter planen

Holmsland hører administrativt under Ringkøbing-Skjern Kommune og dækker et areal på 89 km². Efter at kortlægningen er tilendebragt, er 9,8 km² udpeget som OSD, 1,1 km² er udlagt som nitratfølsomt indvindingsområde og 10,74 km² som indvindingsopland (figur 3.1.a). Den resterende del af Holmsland er udpeget som område med drikkevandsinteresser (OD). Der er ingen drikkevandsinteresser på Holmsland Klit, der strækker sig fra Nymindegab til Søndervig, og Naturstyrelsen Vestjylland har ikke udført nogen kortlægning her.

Figur 3.1.a: Kort over området med OSD, NFI, ION og indvindingsoplande.

3.2 Formål med planen

Formålet med indsatsplanen er at lave en samlet vurdering af vandindvindingen i Holmsland området og i samarbejde med Ringkøbing-Skjern Kommune, vandværkerne og lokale aktører at lave en plan for de tiltag, der skal gennemføres for at give en øget sikkerhed for rent vand til den fremtidige vandforsyning.

På baggrund af den geologiske kortlægning, laves der en vurdering af, hvor sårbart grundvandet er overfor nitrat, pesticider og andre miljøfremmede stoffer. Indsatsplanen beskriver desuden arealanvendelsen og kortlagte forureningskilder i området.

3.3 Problemstillinger i forhold til vandindvinding på Holmsland

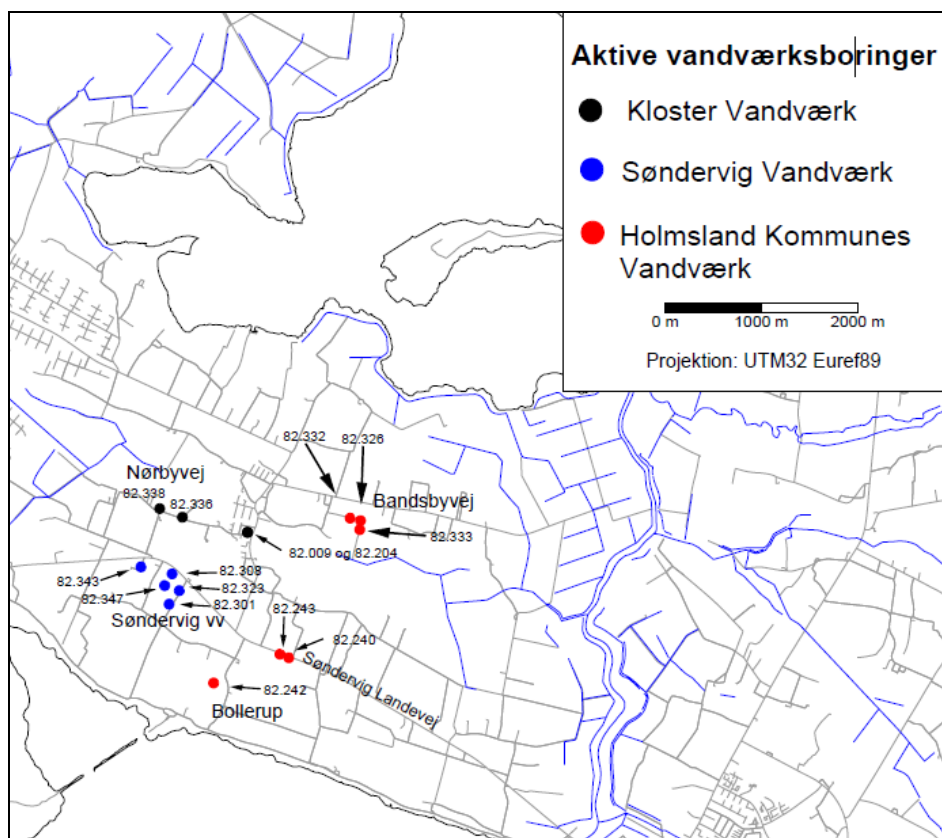
Vandindvindingen på Holmsland mødes hovedsageligt af fire trusler, jf. afsnit 7.4-7.7:

1. Sårbarhed overfor nitrat
2. Indtrængning af saltvand
3. Brunt vand under højt tryk i et magasin i ca. 180 m.u.t.
4. Sårbarhed overfor miljøfremmede stoffer

Da Holmsland er et lukket system, har ressourcens størrelse en naturlig begrænsning, der er relateret til størrelsen af nedbøren. Samtidigt er store dele af Holmsland kraftigt drænet, hvilket betyder at grundvandsdannelsen reduceres.

4 Vandværker og vandforsyning

Der findes tre vandværker på Holmsland – Holmsland Vandværk, Kloster Vandværk og Søndervig Vandværk (figur 4.a)

Figur 4.a: Aktive og fornyligt sløjfede vandværksboringer og deres tilhørsforhold til vandværkerne.

Vandværkerne samarbejder om, at levere vand til den tidligere Holmsland Kommune, og indgår samtidigt i et indvindingselskab med Ringkøbing Vandværk. Selskabet har etableret fem borer i Tranmose øst for Ringkøbing, og vandværkerne på Holmsland har forpligtet sig til at aftage ca. halvdelen af Holmslands forbrug fra Tranmose.

Vandværkerne har tilladelse til at indvinde ca. 500.000 m³ vand årligt fra flere kildepladser i området. Der er dog i 2012 kun indvundet ca. 280.000 m³ vand. Derudover er vandværkerne koblet sammen med Ringkøbing-Skjern Forsynings ledningsnet, der kan forsyne vandværkerne fuldt ud i eventuelle nødsituationer. Der leveres desuden ca. 525.000 m³ vand fra Tranmose via Ringkøbing-Skjern Forsyning A/S.

Kommunen fastsætter i indvindingstilladelserne for alle indvindingsboringer til almen vandforsyning et beskyttelsesområde i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 22 /4/.

I henhold til bekendtgørelse om udførelse af borer og brønde på land /5/ udgør fredningsbæltet et område med radius mindst 10 m omkring almene indvindingsanlæg og 5 m ved ikke-almene indvindingsanlæg, og bør være indhegnet.

Fredningsbælterne er på hhv. 5 meter, 5 meter og 10 meter omkring Kloster, Søndervig og Holmslands kildepladser i henhold til vandværkernes tilladelser.

Derudover skal der omkring alle almene borer være en 25 m zone, hvor anvendelse af pesticider, dyrkning og gødsning til erhvervsmæssige og offentlige formål ikke må foretages jf. miljøbeskyttelseslovens § 21b /4/.

4.1 Holmsland Vandværk

Holmsland vandværk er en del af Ringkøbing-Skjern Forsyning A/S, og der er en ringforbindelse mellem Ringkøbing og hele Holmsland områdets vandværker.

Oplysningerne i afsnittet er opdateret efter nuværende forhold med hensyn til aktive borer, indvinding og vandkvalitet. Oplysningerne stemmer derfor ikke altid overens med kortlægningens oplysninger.

Vandværksbygningen på Klostervej 1, 6950 Ringkøbing er bygget i 1970 og renoveret i 2000-2006. Udpumpning på ledningsnettet foregår fra 4 pumper, der hver kan yde 60 m³ i timen. De er alle 4 PLC styrede (tavle styresystem).

Holmsland Vandværk har indvindingstilladelse på 350.000 m³, men kun indvundet 109.000 m³ i 2011. Derudover importeres 545.000 m³, hvilke giver en samlet udpumpningsmængde på 650.000 m³. Af disse eksporteres 150.000 m³ til andet vandværk.

4.1.1 Boringer

Vandværket indvinder vand fra følgende boringer:

DGU nr.	Kaldes	Udført år	Ydelse (m ³ /t)	Indvinding 2011 (m ³)	Filterinterval (m.u.t)
82.243	B1	1967	53	36353	70-78
82.240	B7	1967	17	48325	52-56
82.242	B9	1970	17	52110	53,5-62,5
82.326	B18	1984	45	14164	38-50
82.332 (Sløjfet 2011)	B21	1985	45	-	34-46
82.333 (Sløjfet 2011)	B22	1985	25	-	29-35
82.265 (Sløjfet 2011)	B10	1974	70	-	68-84
82.334 (Sløjfet 2011)	B3	1968	40	-	26-40

4.1.2 Vandkvalitet

Prøvetagninger fra 2011 viser, at vandet overholder drikkevandskvalitetskravene.

Der er forhøjet salt indhold i boring DGU nr. 82.240, 82.242 og 82.243. Ved at køre med en mere kontinuerlig pumpning, forventer man at saltindtrængningen ikke forøges.

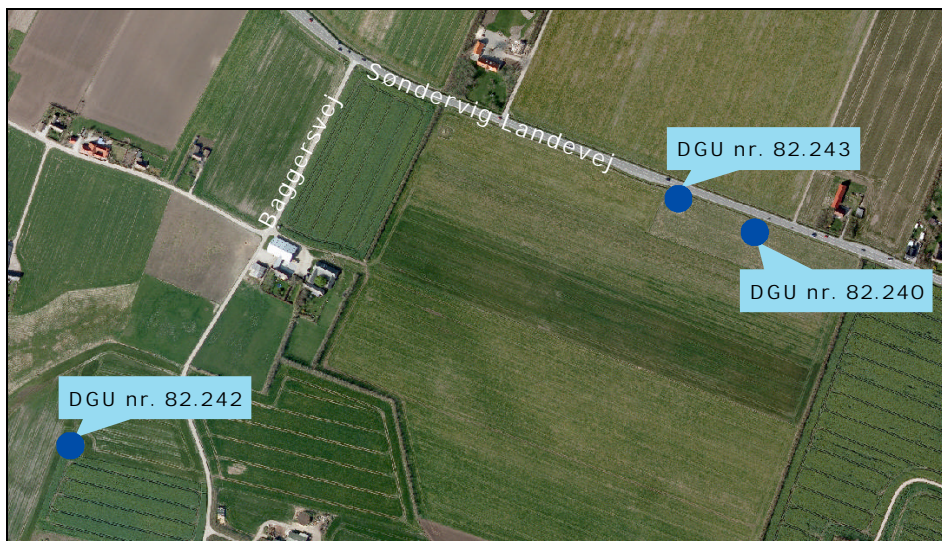
Der er tidligere konstateret BAM og et stigende indhold af sulfat i DGU nr. 82.332 og 82.326. Boringerne har et dårligt beskyttende dæklag. I 2010 er der også konstateret BAM i boring DGU nr. 82.333. Både boring DGU nr. 82.332 og 82.333 er nu sløjfet, og boring DGU nr. 82.326 anvendes kun som reserveboring. Analyse fra boring DGU nr. 82.326 i 2011 viste intet indhold af BAM.

4.1.3 Kildepladser

Alle fire aktive boringer fordelt på tre kildepladser er beliggende på landbrugsarealer (fig. 4.1.3 a+b).

Figur 4.1.3a. Holmsland Vandværks boringer

Figur 4.1.3b. Holmsland Vandværks boringer.

4.2 Søndervig Vandværk

Søndervig Vandværk blev bygget i 1938 og er et privat vandværk beliggende på Søndervig Landevej 13, 6950 Ringkøbing. I 2009 blev der indgået en driftsaftale med Ringkøbing-Skjern Forsyning A/S.

Oplysningerne i afsnittet er opdateret efter nuværende forhold med hensyn til aktive boringer, indvinding og vandkvalitet. Oplysningerne stemmer derfor ikke altid overens med kortlægningens oplysninger.

Indvindingskapaciteten på vandværket er 200 m³/time, der kan dog kun behandles 120 m³/time og det har en udpumpningskapacitet på 150 m³/time. I 2011 blev oppumpet ca. 65.000 m³ og importeret ca. 81.000 m³, hvilket gav en udpumpning på ca. 145.000 m³.

4.2.1 Boringer

Vandværket indvinder vand fra følgende boringer:

DGU nr.	Benævnes	Udført år	Ydelse (m ³ /t)	Indvinding 2011 (m ³)	Filter interval m u.t.
82.301	Syd (B3)	1977	45	13.996	85-103
82.308	Nord (B1)	1979	50	17.334	92-104
82.323	Øst (B2)	1984	48	14.528	94-106
82.343	Vest (B4)	1989	30	12.399	95-104
82.347	Center (B5)	1992	47	14.713	92-104

4.3.2 Vandkvalitet

Prøvetagninger fra 2011 viser, at vandet overholder drikkevandskvalitetskravene.

4.3.3 Kildepladser

De fire boringer DGU nr. 82.308, 82.347, 82.323 og 82.301 ligger placeret i udkanten af et skovområde, der er ejet af vandværket, mens markarealet, hvor boringen DGU nr. 82.343 er placeret, ikke er ejet af vandværket (fig. 4.2.3 a).

Figur 4.2.3: Søndervig Vandværks kildepladser

4.3 Kloster Vandværk

Kloster Vandværk er et privat vandværk beliggende på Nørbyvej 18, Kloster, 6950 Ringkøbing. Vandværket er etableret i 1935, og i 1970 blev der bygget et nyt vandværk på den nuværende adresse. I 2009 blev der indgået en driftsaftale med Ringkøbing-Skjern Forsyning A/S.

Oplysningerne i afsnittet er opdateret efter nuværende forhold med hensyn til aktive boringer, indvinding og vandkvalitet. Oplysningerne stemmer derfor ikke altid overens med kortlægningens oplysninger.

Den samlede indvindings- og behandlingskapacitet er på 40 m³/time. I hele 2011 er der blevet indvundet 80.000 m³, importeret 62.000 m³ og dermed udpumpet 142.000 m³. Udpumpningskapaciteten er på 75 m³/time.

4.3.1 Boringer

Vandværket indvinder vand fra følgende boringer:

DGU nr.	Benævnes	Udført år	Ydelse (m ³ /t)	Indvinding 2011 (m ³)	Filter interval m.u.t.
82.568 (82.009 overboret)	B1	2011	13	25.000	50,3-56,3
82.204 (Sløjfet 2011)	B2	1957	12	-	51-56
82.336	B4	1988	35	56.000	57-65
82.338 (Sløjfet 2011)	B5	1988	25	-	49-59

4.3.2 Vandkvalitet

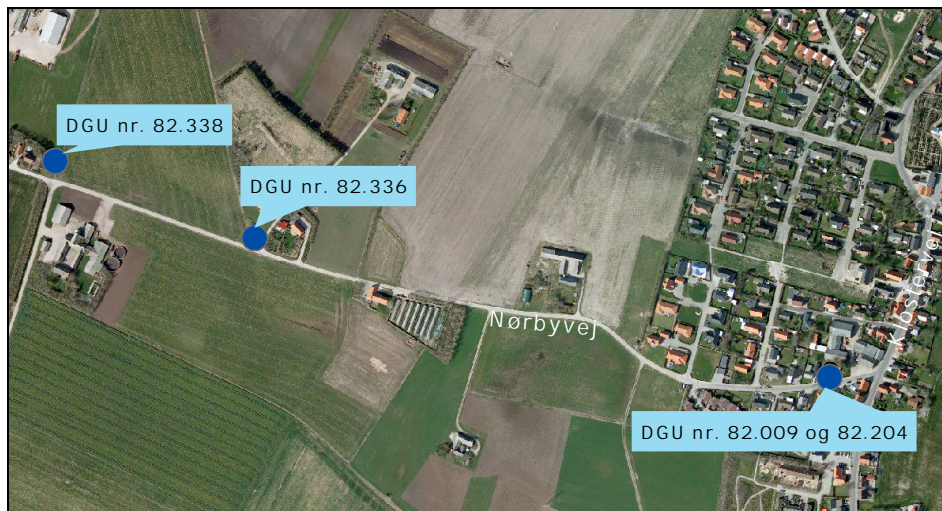
Prøvetagning fra 2011 viser, at vandet overholder drikkevandskvalitetskravene.

Der har dog tidligere været konstateret et stigende indhold af nitrat i boring DGU nr. 82.338 (B5), som nu er sløjfet. Boringen DGU nr. 82.009 (B1), som nu er overboret til DGU nr. 82.568, har over en årrække vist et stigende indhold af sulfat. Magasinet ved boring 82.009 er velbeskyttet, så det stigende indhold af sulfat kan formentlig skyldes, at boringen i kraft af sin alder har været utæt.

4.3.3 Kildepladser

De 2 eksisterende boringer er fordelt på 2 kildepladser, hvoraf den ene er beliggende i landzonen (DGU nr. 82.336), og den anden, som er overboret og nu har DGU nr. 82.568,

er beliggende i byzone (tidligere DGU nr. 82.009). Boringerne med DGU nr. 82.204 og DGU nr. 82.338 er begge sløjfede (fig. 4.3.3 a).

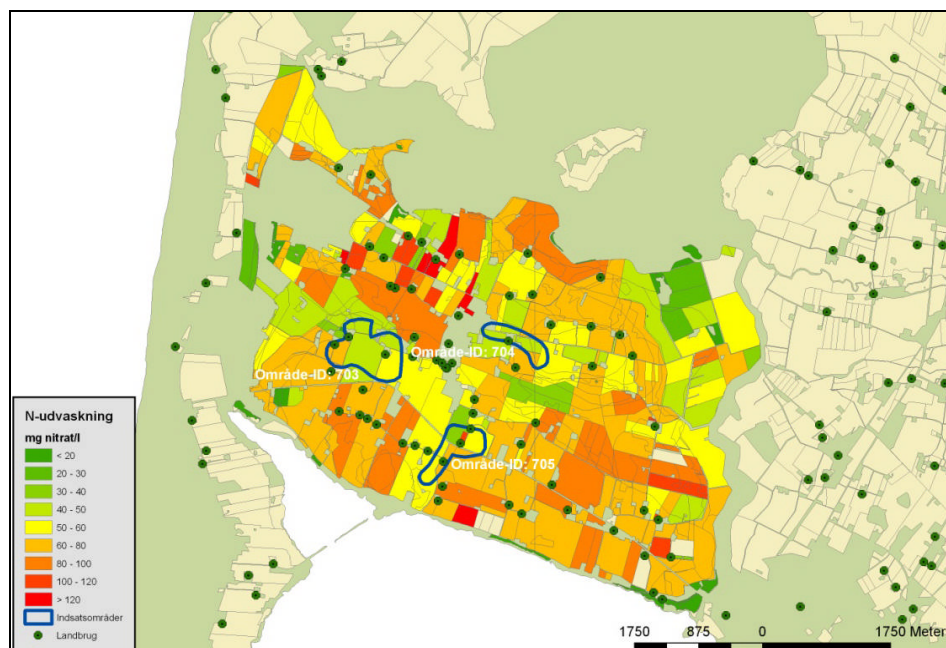

Figur 4.3.3.a: Kloster vandværks kildepladser.

5 Arealanvendelsen

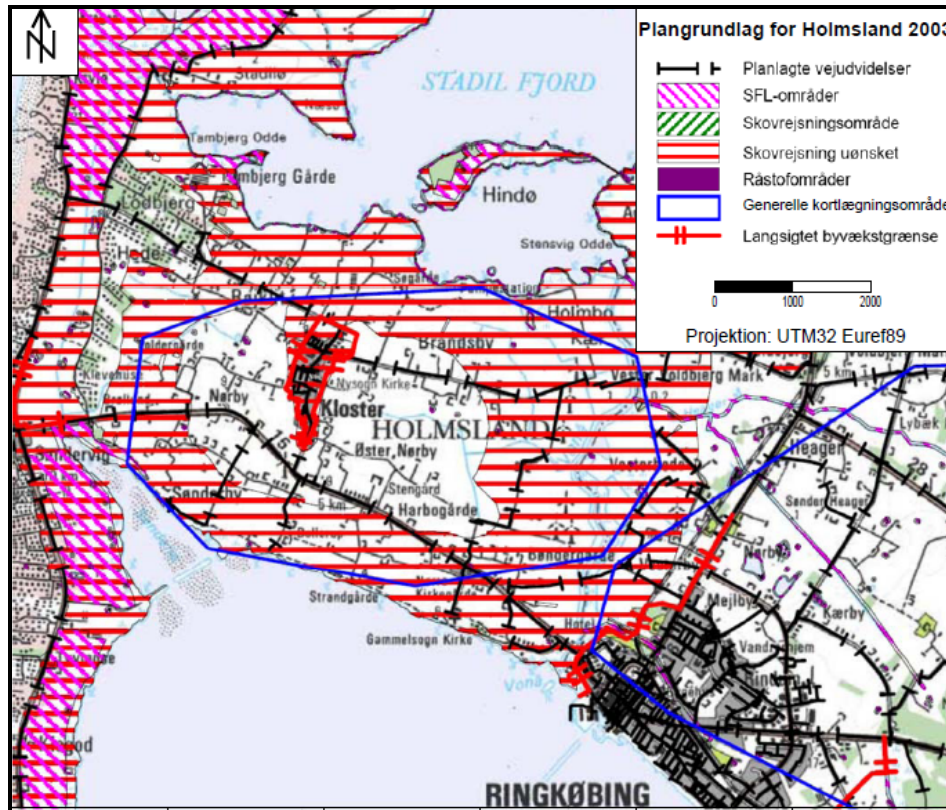
Størstedelen af Holmsland er udlagt som landbrugsarealer, der dyrkes intensivt med henblik på produktion af svin, malkekvæg og pelsdyravl m.m., hvilket medfører en betydelig belastning med nitrat i indsatsområdet (figur 5.1).

Nedenstående kort har kommunen fået udarbejdet af ConTerra ud fra 2008 data, så det er ikke i overensstemmelse med kortet, som fremgår af kortlægningen.

Figur 5.1: Nitratudvaskningen beregnet for landbrugsarealer under anvendelse af CTtools og nettonedbørsdata fra Farm-N. Udregningen er lavet af ConTerra ud fra 2008 data.

Plangrundlaget (figur 5.2) for Holmsland viser, at dele af Holmsland er udlagt som særligt følsomme landbrugsområder, og i det meste af området er skovrejsning uønsket. Meget af Holmsland ligger nær, eller under kote nul meter, og for at holde disse områder dyrkbare sker der en kraftig dræning til både Stadil og Ringkøbing Fjorde fra pumpelaug både øst og vest for Kloster.

Figur 5.2: Viser områder med uønsket skovrejsning og Særligt Følsomme Landbrugsområder (SFL-områder).

Den nordvestlige del af Holmsland (Lodbjerg Hede) og hele kyststrækningen ud til Vesterhavet er udlagt som sommerhusområde. Der findes i alt ca. 6250 sommerhuse, som forbruger en betragtelig del af vandressourcen ujævnt fordelt henover året. Bortset fra Hvide Sande, Kloster og sommerhusområderne er den resterende del af området præget af spredt bebyggelse, hvor der i alt er ca. 2400 helårshuse koblet på vandværkerne. Der er dermed i alt ca. 8650 ejendomme, som er koblet på vandværk /1/.

6 Indsatser for fremtidssikring af grundvandet

I dialog mellem Ringkøbing-Skjern Kommune, vandværker, lodsejere og regionsrepræsentanter, er der blevet aftalt en række indsatser, som vurderes at give en sikring af den fremtidige indvinding af grundvand i området. Indsatserne er opsummeret herunder. For detaljer, retningslinjer og tidsplan se Bilag 1.

6.1 Opsummering af indsatser

Der er ingen akutte problemer med forsyningen af drikkevand på Holmsland, men for at fremtidssikre drikkevandsressourcen kræver det en række indsatser for at bevare en drikkevandskvalitet, der lever op til kvalitetskravende /6/. Indsatserne består overordnet i at beskytte de sårbare områder mod nedsivende forurening, samt at fastholde den ændrede pumpestrategi for at forhindre saltvandsindtrængning fra Ringkøbing Fjord. Hvis anbefalingerne udføres vurderes det, at drikkevandsressourcen på Holmsland vil være fremtidssikret og at der samtidigt vil være mulighed for at øge oppumpningen af drikkevand.

Ringkøbing-Skjern Kommune er ansvarlig for følgende indsatser:

Administration af grundvandsressourcen til erhvervsformål. Den bæredygtige udnyttelse af grundvandsressourcen varetages ved fornyet vurdering af markvandingstilladelser m.h.t. anvendt indvindingsmagasin samt indvindingsmængde i indvindingsoplande og saltindtrængning (sydlige del af OSD). Vurderingen vil finde sted i forbindelse med behandling af ansøgningen om fornyelse af tilladelsen.

Ubenyttede boringer og brønde inden for indvindingsoplandene skal sløjfes. I nitratfølsomme indvindingsoplande vil der maksimalt kunne godkendes en nitratudvaskning ud af rodzonen svarende til nitratudvaskningen ud af rodzonen fra et planteavlbrug.

Ringkøbing-Skjern Kommunes brug af pesticider i OSD og indvindingsoplande skal begrænses.

Information og vejledning om beskyttelse af grundvandet til borgere indenfor ION, OSD og indvindingsopland

Såfremt der viser sig et behov kan myndighederne ændre rammerne for arealbeskyttelse og udlægge områder til fx skovrejsning.

Region Midtjylland er ansvarlig for følgende indsatser:

Kortlægning og oprydning af forurenede grunde i forhold til områdets drikkevandsforsyning. Region Midtjylland har i perioden 2010-2012 gennemgået alle kortlagte og tidligere udgåede lokaliteter i området for at vurdere hvilken indsats, der var påkrævet af hensyn til grundvandsbeskyttelsen i området. På denne baggrund er der enten risikovurderet, igangsat eller færdiggjort undersøgelser og evt. afværge på lokaliteterne. Regionen vil fremover løbende overvåge, om der kommer nye potentielle grundvandstruende lokaliteter til i området, hvor en indsats vil være påkrævet.

Vandværkerne er ansvarlige for følgende indsatser:

Vandværkerne må ikke anvende sprøjtemidler til bekæmpelse af ukrudt ved vandværker og kildepladser for at begrænse nedsivningen af pesticider ved kildepladsen.

Holmsland Vandværk: Fastholdelse af den ændrede pumpestrategi, hvor der indvindes jævnt fordelt over hele døgnet for at minimere saltvandsindtrængningen. Samt overvågning af sulfat, BAM og saltindholdet i boringerne.

Søndervig Vandværk: Fastholdelse af den ændrede pumpestrategi, hvor der indvindes jævnt fordelt over hele døgnet for at minimere saltvandsindtrængningen. Desuden skal der ske en overvågning af saltindholdet i boringerne.

Kloster Vandværk: Fastholdelse af den ændrede pumpestrategi, hvor der indvindes jævnt fordelt over hele døgnet for at minimere saltvandsindtrængningen.

Vandværker og kommune skal i samarbejde yde en målrettet indsats for at informere borgerne om beskyttelse af grundvandet ved hjælp af brochurer og hjemmesider.

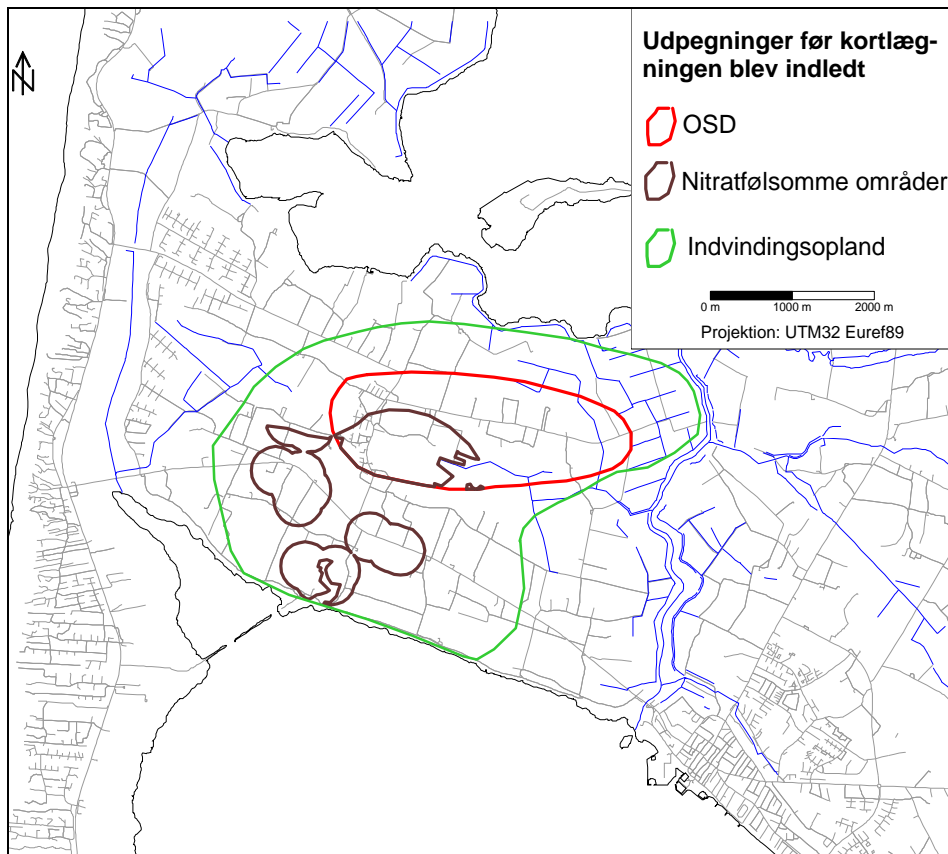
7 Kortlægningsresultater

Dette afsnit er et sammendrag af de resultater kortlægningen kom frem til i 2008. Kortlægningen er detaljeret beskrevet i rapporten Kortlægning af grundvandsressourcen på Holmsland /1/ udarbejdet af Naturstyrelsen Vestjylland.

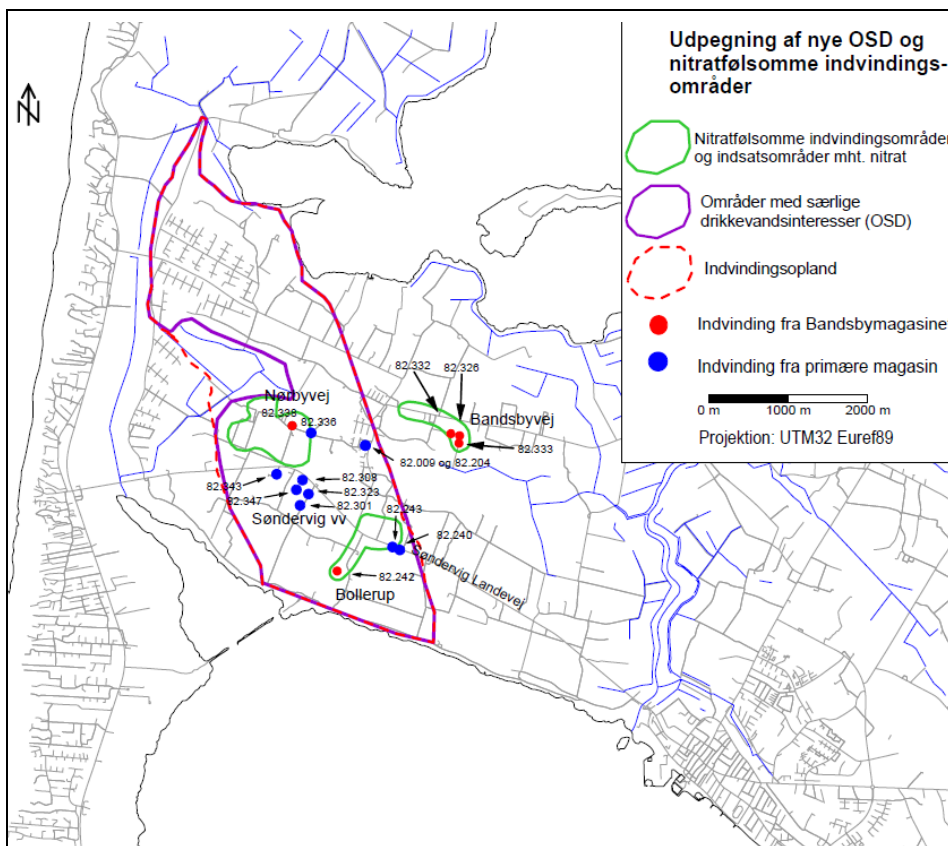
7.1 Geologi og indvindingsforhold

Kortlægningen af Holmsland har vist, at det kun er aflejringerne fra kvartærtiden (de sidste 2,6 mill. år), der indeholder grundvandsmagasiner, som kan anvendes til drikkevandsforsyning. De miocæne grundvandsmagasiner, som i store dele af Regionen Midtjylland er en vigtig forsyningskilde, er fraværende på Holmsland, hvor miocæne aflejringer overvejende består af ler, og derfor ikke har nogen magasinegenskaber. Dog findes en undtagelse for dette ca. 180 m.u.t., hvor der findes et miocænt magasin på 5-10 meters tykkelse, men magasinet indeholder brunt vand under så højt tryk, at potentialet i magasinet er ca. 10 m over havniveau.

Den nye viden, der fremkom af grundvandskortlægningen, medførte en ændring af indvindingsoplandet samt af de nitratfølsomme områder (figur 7.1.a-b).

Figur 7.1.a: Udpegning af indvindingsopland, OSD og nitratfølsomme områder før påbegyndelsen af den gebyrfinansierede kortlægning.

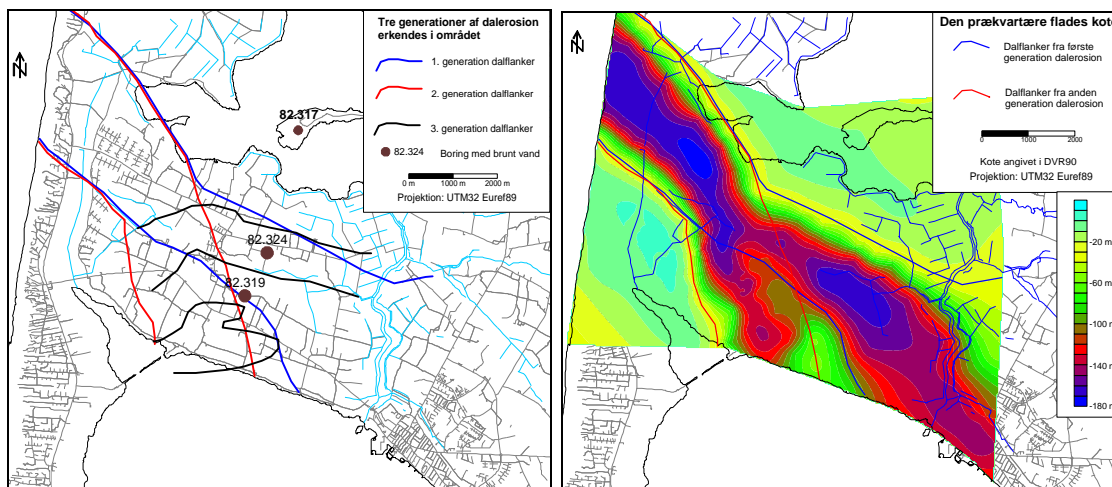

Figur 7.1.b: Udpegningen af OSD, indvindingsopland samt nitratfølsomme indvindingsoplande efter endt kortlægning.

7.2 Områdets geologi

Hydrogeologisk set er Holmsland et lukket system, der ikke får tilført vand udefra, men hvor hele grundvandsressourcen dannes på Holmsland. Vandressourcen findes i et begravet dalsystem, som har en overordnet retning fra nordvest mod sydøst. Dalene er blevet dannet af erosion fra is og smeltevand, og er siden hen blevet fyldt op igen med smeltevandsaflejringer af sand, silt og ler.

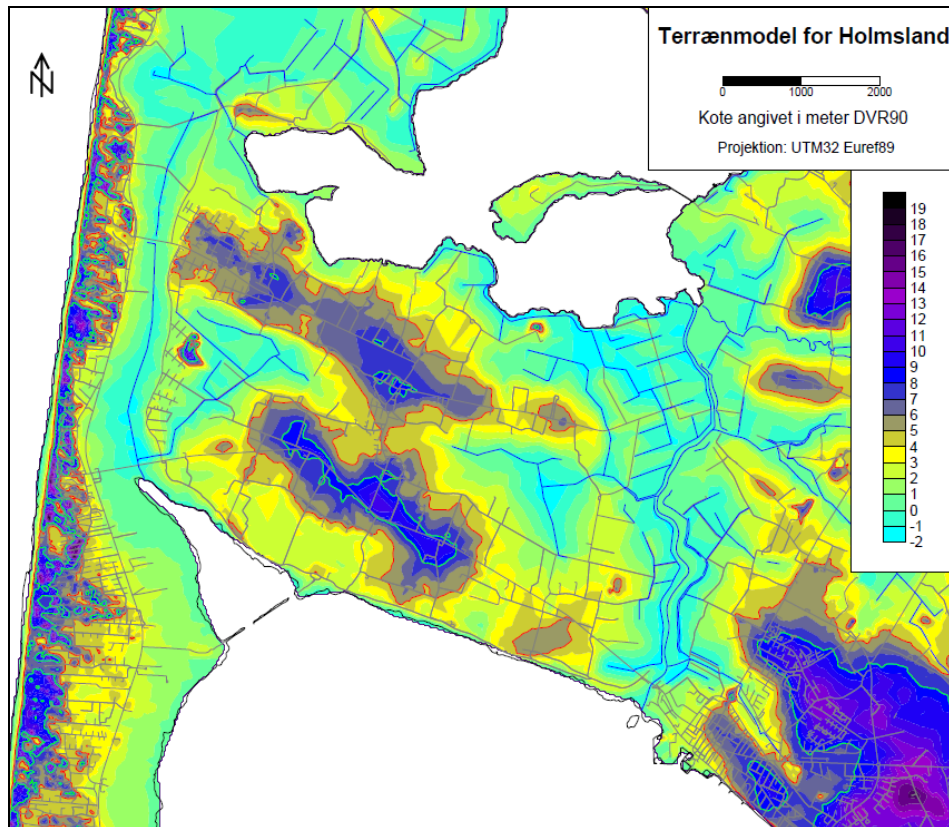
Under kortlægningen har der kunnet spores tre generationer af erosionsbegivenheder, der har ført til dalerosion og dannelse af magasiner og dæklag (figur 7.2.a og figur 7.2.b).

Figur 7.2.a: Korten til den prækvartære flade.

Figur 7.2.b: Udbredelsen af de tre dalerosionsfaser. Det primære magasin er afgrænset af den røde streg, dvs. 2. generations dalerosion.

Efter dalerosionen er området igen blevet overskredet af gletschere, der har slettet alle spor på jordoverfladen, og efterladt to langstrakte øst-vest orienterede højdedrag nord og syd for Kloster (figur 7.2.c).

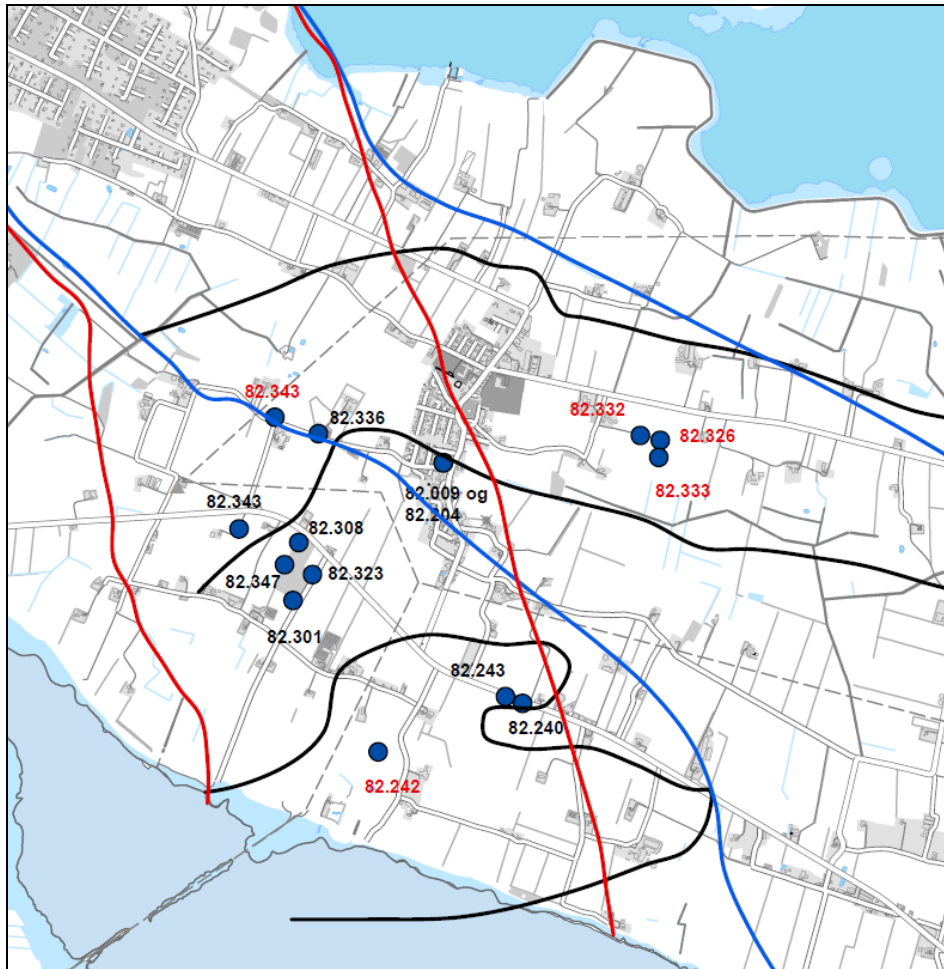

Figur 7.2.c: Terrænmodel for Holmsland.

7.3 Indvindingsforhold

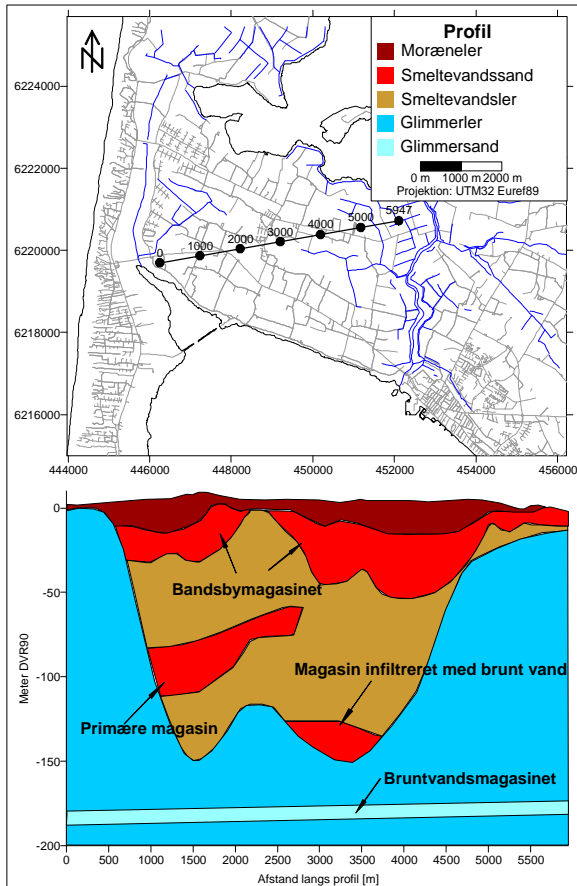
Størstedelen af vandindvindingen foregår i dag fra et magasin, i det følgende kaldet det primære magasin, der blev dannet under/efter 2. generation dalerosion. Den resterende indvinding sker fra et magasin, i det følgende kaldet Bandsbymagasinet, der blev dannet under 3. generation dalerosion.

Fordelingen af vandværksboringer i de to magasiner fremgår af figur 7.3.a.

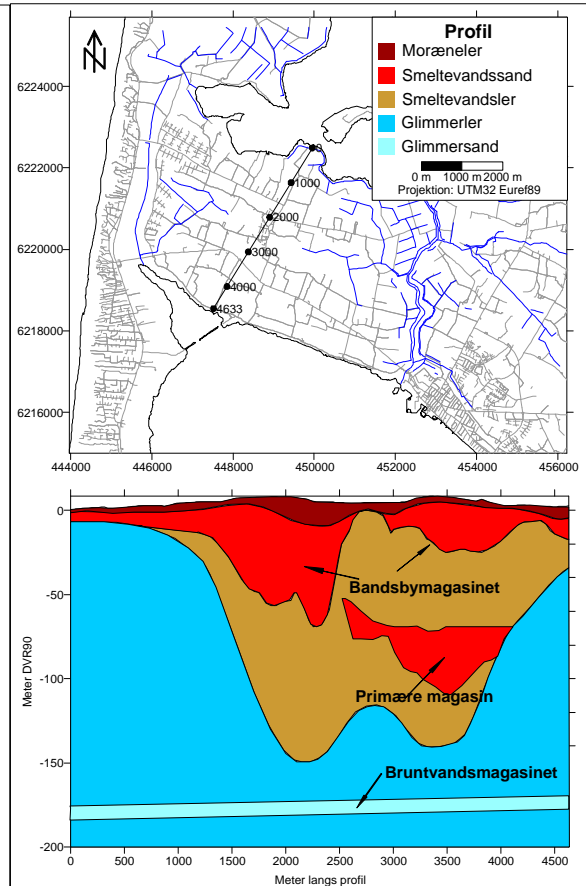

Figur 7.3a: Udbredelsen af de 3 dalerosioner. Det primære magasin er afgrænset af den røde streg.
Blå= 1. generation dalflanker, Rød= 2. generation dalflanker, Sort= 3. generation dalflanker.
Rød DGU nr. = indvinding fra Bandsby magasin, Sort DGU nr. = indvinding fra Primært magasin

De to magasiner overlapper hinanden horisontalt i en del af deres udbredelsesområde, men er adskilt vertikalt af et lerlag. Det primære magasin er således det dybest liggende og mest velbeskyttede af de to magasiner (figur 7.3.b og 7.3.c).

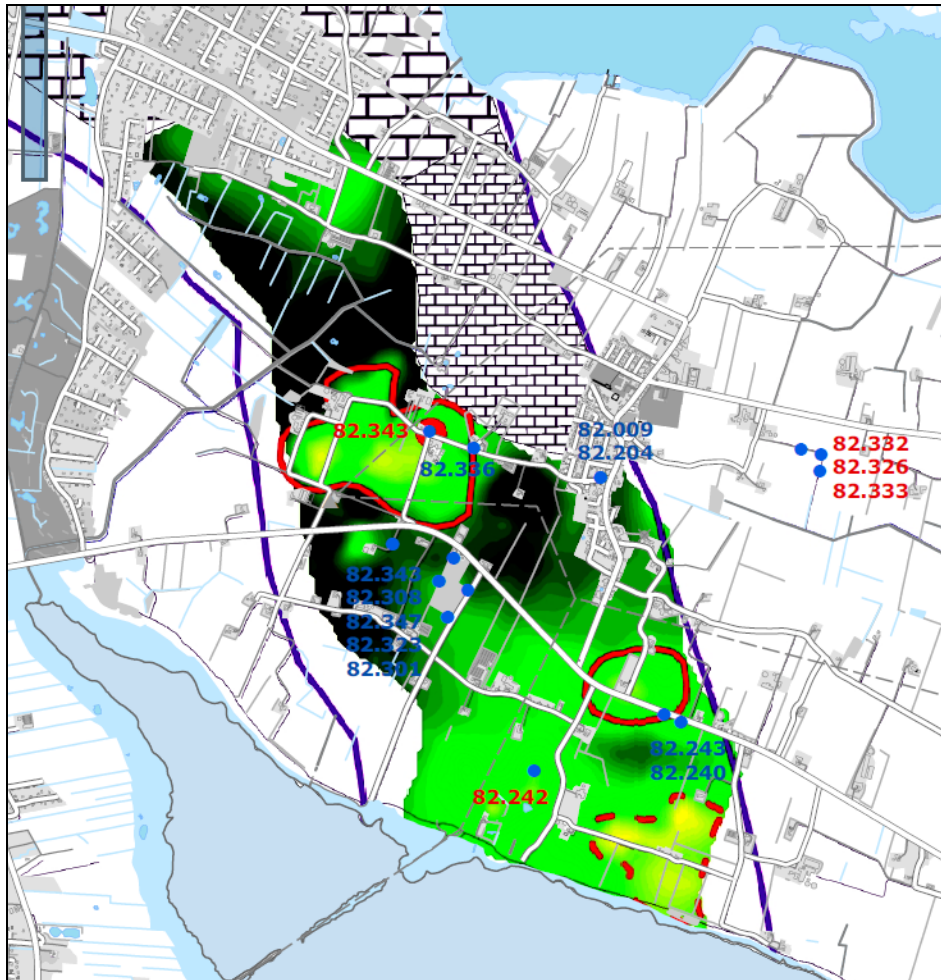
Figur 7.3.b: Tværsnit af den begravede dal og placeringen af magasiner og dæklag. Bemærk at dalen ikke kortslutter bruntvandsmagasinet i dette profil.

Figur 7.3.c: Tværsnit af den begravede dal og placeringen af magasiner og dæklag.

7.4 Nedsivning af forurenende stoffer fra overfladen

En del af indvindingsboringerne viser direkte tegn på kontakt med overfladevandet. Det drejer sig om borerne på Bandsby kildepladsen (DGU nr. 82.333, 82.332 og 82.326) tilhørende Holmsland Vandværk og boring DGU nr. 82.338 på Nørbyvej tilhørende Kloster Vandværk (figur 7.4.a).

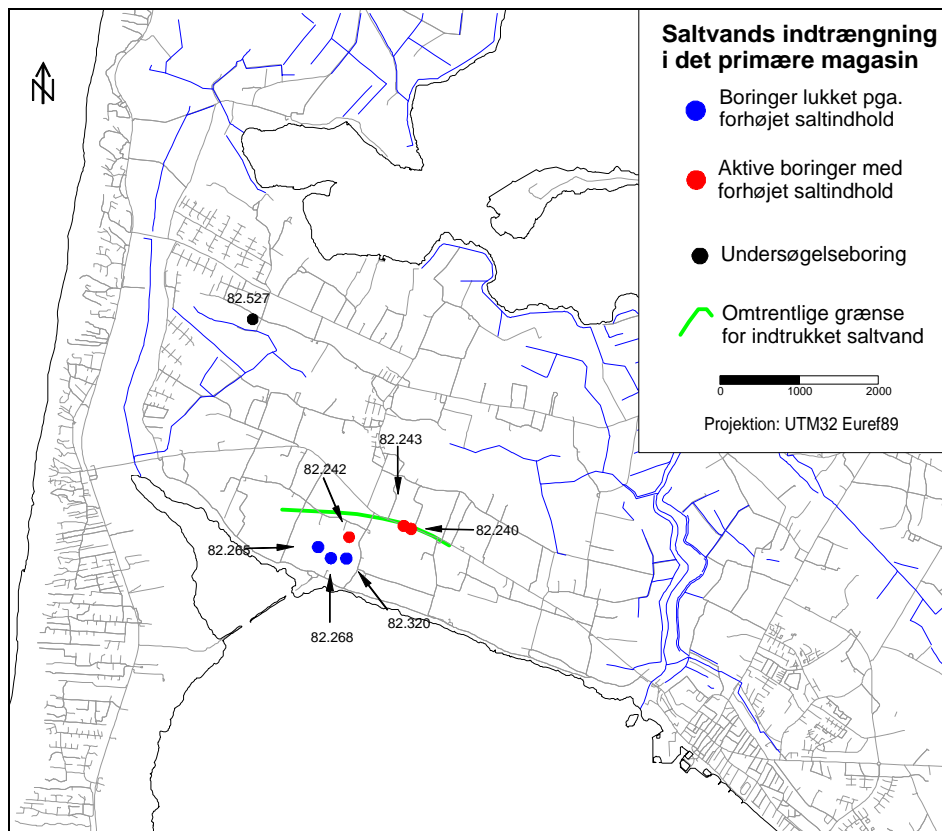
Figur 7.4.a: Viser det samlede lertykkelse over det primære magasin samt aktive og nyligt sløjfede borer. Lerdæklaget er tyndest ved de grønne/gule farver. Blå DGU nr. er borer der indvinder fra det primære magasin, røde DGU nr. er borer der indvinder fra Bandbymagasinet. De røde aftegninger indikerer sårbarhed overfor nedsivende forurening.

Den geofysiske kortlægning bekræfter, at der på begge lokaliteter findes en dårlig naturlig beskyttelse af indvindingsmagasinerne, hvilket også kan aflæses i vandkemien. Boring DGU nr. 82.338 viser et stigende indhold af nitrat, denne boring er nu sløjfet. Alle borer på Bandsby kildeplads har forhøjet/stigende indhold af sulfat, hvilket betyder at nedsivende nitrat oxideres af pyrit, bundet i jordlagene. Når alt pyriten er oxideret vil nitraten nå magasinet. Yderligere er der fundet BAM under grænseværdien i to af de tre borer (DGU nr. 82.332 og 82.326) på kildepladsen. BAM-forureningen er tydeligvis ikke en magasinforurening, men skyldes formentlig utætte borer, da de tre borer ligger tæt på hinanden og forureningen kun berører de to af borerne. De resterende indvindingsboringer er lokaliseret i områder, hvor den naturlige beskyttelse kan betegnes som middel til god jf. klassifikationen i Zoneringsvejledningen /7/.

7.5 Indtrængning af saltvand

En del af det primære magasin syd og sydøst for Søndervig Vandværks kildeplads har forhøjet indhold af klorid, fordi indvindingen har trukket saltvand ind fra Ringkøbing Fjord (figur 7.5.a). Dette har ført til at kystnære borerer ved Bollerup er taget ud af drift (DGU nr. 82.265, 82.320 og 82.268).

Saltvandet ved Bollerup er trukket helt op til Søndervig Landevej, hvor boring DGU nr. 82.243 og 82.240 viser et forhøjet indhold af klorid.

Figur 7.5.a: Grænsen for det indtrukne saltvand samt placering af lukkede-, aktive- og undersøgelsesboringer.

I 1996 blev der lavet en TEM undersøgelse mellem Ringkøbing Fjord og Søndervig Vandværk, denne viste, at indvindingen ved Søndervig Vandværk har trukket saltvand helt ind til 200 meter syd for kildepladsen (figur 7.5.a). Dette blev bekræftet ved nye undersøgelser i 2004, der viser, at indtrængningen sker i flere niveauer, således at både det primære magasin og Bandsbymagasinet er berørt af problemet nær Ringkøbing Fjord.

Indtrængende saltvand fra Ringkøbing Fjord er en trussel for en betydelig del af ressourcen på Holmsland.

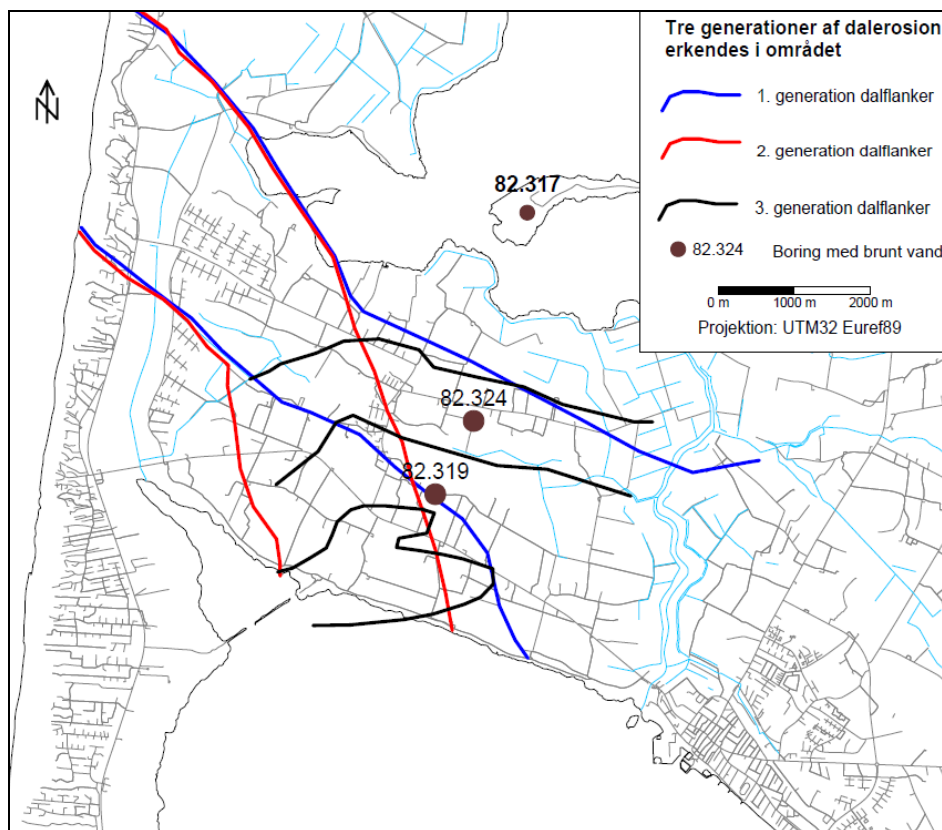
Ved at ændre pumpestrategien i de berørte områder, dette gælder for både drikkevand og markvanding, kan man forhindre en fortsat indtrængningen af saltvand.

7.6 Bruntvand i det dybe magasin

Knap 200 m.u.t. findes der et magasin i de miocæne aflejringer, som indeholder brunt vand under højt tryk. Magasinet er anført på Hindø (DGU nr. 82.317 i 189 m.u.t.), ved Lybæk Vandværk (DGU nr. 83.1694), og ved Voldbjerg Mølle Fiskeri (DGU nr. 83.1754) nær udmundingen af Hover Å. Magasinet er artesisk, og har et potentiale på 10-15 m over havniveau (figur 7.6.a).

Nær Øster Nørby og Bandsbyvej findes dybe borer (DGU nr. 82.319 og 82.324), der viser brunt vand helt op til 130 m.u.t. i de kvartære aflejringer (figur 7.6.a). Det brune vand i de kvartære aflejringer peger på, at der under dannelsen af den 1. generations begravede dal, er eroderet helt ned til magasinet med det brune vand, som pga. det høje potentiale er strømmet op i de kvartære aflejringer.

Figur 7.6.a: Udbredelsen af de tre dalerosionsfaser. Det primære magasin er afgrænset af den røde streg, dvs. 2. generations dalerosion.

Det brune vand er ikke fundet andre steder på Holmsland, og kortlægningen peger på, at der er tale om en lokal og isoleret forekomst, der ikke har nogen kontakt til det primære magasin, men forekomsten af brunt vand er begrænsende for indvindingsmulighederne i den del af den 1. generations begravede dal, der ligger øst for Kloster (figur 7.6.a).

8 Sårbarhed overfor miljøfremmede stoffer

Nogle gange sker det, at grundvandet forurenes så det ikke længere kan bruges som drikkevand, og det skyldes ofte menneskelig aktivitet. Forurening kan vaskes ned i jorden af regnvand og siden ende i grundvandet. Hvorvidt forureningen vil nå grundvandet afhænger af forskellige faktorer som forureningstype, geologi, ilt- og drænforhold.

Kilderne til forurening af grundvandet inddeles i tre typer: punkt-, linie- og fladekilder. Punktkilder kan være forurenede grunde, tankstationer, renserier, oplag af pesticider, vaskepladser eller opfyldte råstofgrave. Derudover kan ubenyttede brønde/boringer udgøre en risiko som åbne sår ned til grundvandet. Forureninger fra punktkilder kan have stor kildestyrke i forhold til kvalitetskravene for drikkevand, og kan derfor lokalt udgøre en stor trussel mod grundvandet.

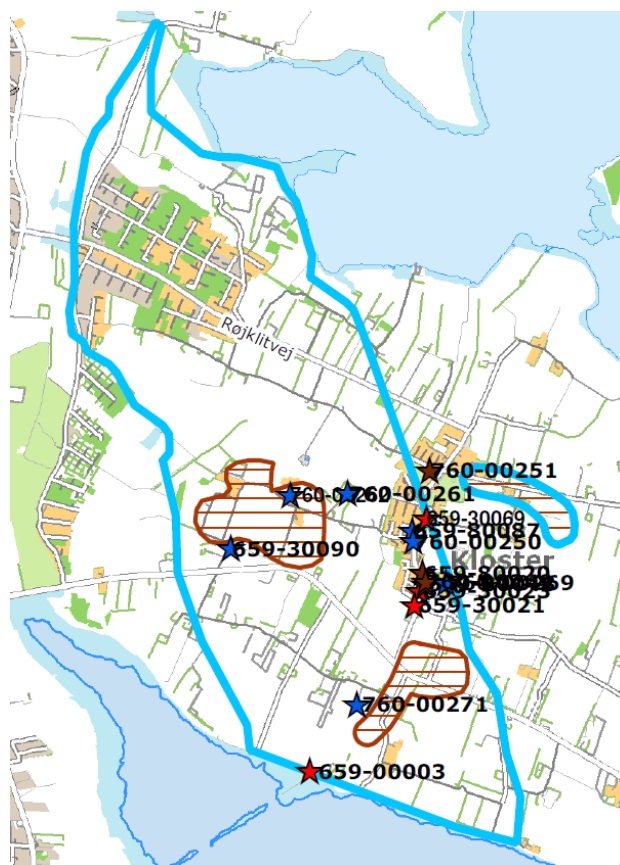
Veje, jernbaner, kloaksystemer mv., hvor der anvendes eller sker udslip af forurenende stoffer, betegnes som liniekilder.

Fladekilder har en stor geografisk udstrækning (fx marker) og en relativ lille kildestyrke (lille mængde forurening pr. arealenhed). Landbrugets forurening kan normalt betragtes som en fladebelastning.

Region Midtjylland kortlægger jord- og grundvandsforureninger, der kan true menneskers sundhed og værdifuldt grundvand. Jordforureninger kortlægges efter Lov om forurenede jord /8/ (Jordforureningsloven), og inddeles i V1 og V2 kortlagte grunde, grunde, der er udgået inden og efter kortlægning, samt lokaliserede grunde der er uafklarede.

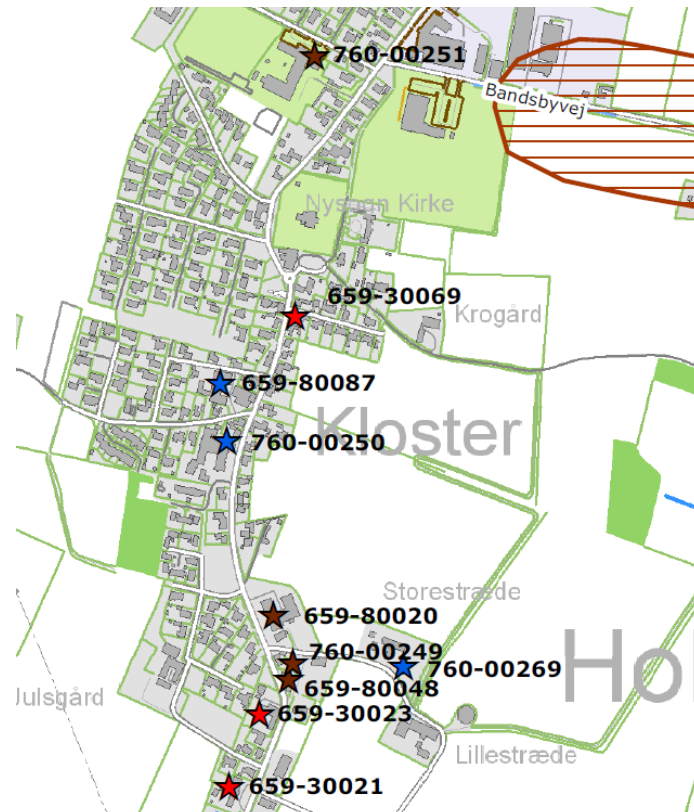
Nedenstående kort og oplysninger om kortlagte grund er data fra 2012 fra Region Midtjylland med hensyn til jordforureningen i området.

I området findes fire V2-kortlagte grunde, grunde med forurening af jord og/eller grundvand. Derudover findes der fem V1-kortlagte grunde. V1-kortlagte grunde er kortlagt efter Jordforureningsloven /8/ på baggrund af historiske oplysninger, der påviser en mulig kilde til forurening, så som fx autoværksted eller benzinsalg. Derudover er der en grund der både er V1 og V2 kortlagt. Yderligere er der fem grunde, som er udgået af kortlægningen. Figur 8.1 viser placering af kortlagte grunde.

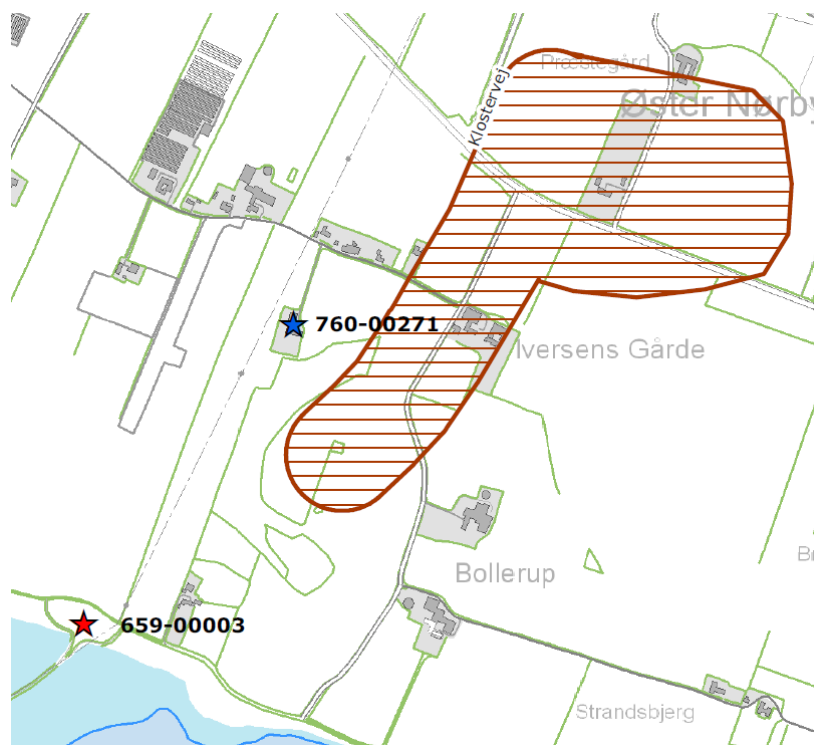
Figur 8.1: Oversigtskort over forurenede grunde indenfor indvindingsopland (blå) og nitratfølsomme områder (brun skraveret). Blå stjerne -V1-kortlagte ejendomme (muligt forurenede). Rød stjerne- V2-kortlagte ejendomme (forurenede). Brun stjerne - Udgåede ejendomme.

I Kloster By er der tre V2-kortlagte forureninger, forureninger kortlagt på baggrund af viden om forurening med benzinprodukter. Den ene, en servicestation (lok. nr. 659-30021), er oprenset i OM-regi i 2004. Regionen har gennemgået rapporten og vurderet, at der ikke er risiko for grundvandet i området. Sagen er afsluttet i 2012. Den anden, et mejeri (lok. nr. 659-30023), er ligeledes vurderet til ikke at udgøre nogen risiko for grundvandet. Den tredje, en købmand med salg af benzin og diesel, er der en mindre restforurening, der ikke udgør en risiko for grundvandet. (figur 8.2).

Figur 8.2: Oversigtskort over kortlagte grunde i Kloster by.

I Sønderby, helt ude ved fjorden er der en V2 kortlagt grund, en losseplads (lok. nr. 659-00003). Lossepladsen er revurderet. Da afstrømningen primært sker til fjorden, udgør den ikke nogen trussel mod grundvandet, og der laves derfor ikke umiddelbart nogen indsats overfor grundvandet (figur 8.3).

Figur 8.3: Oversigtskort over kortlagte grunde omkring Sønderby.

Hvad de andre forureningslokaliteter angår så vurderede Naturstyrelsen Vestjylland i kortlægningen fra 2008, at de daværende kendte forureninger i området ikke ville kunne forurene den daværende indvinding, da de resterende forureninger er lokaliseret i områder, hvor de ikke ville kunne true grundvandsressourcen.

Alle kendte forureninger i området er beskrevet nærmere i bilag 2.

9 Øvrige planer

Indsatsplanen har samspil med flere øvrige planer.

Vandplanerne

Miljøministeriets planer for forbedring af vandmiljøets tilstand.

Handleplanerne

Kommunernes planer for, hvordan de vil nå målene i vandplanerne.

Vandforsyningsplan

Den fremtidige forsyning er beskrevet i Vandforsyningsplan 2011-2021.

Kommuneplan

Fastlægger retningslinjer for den generelle grundvandsbeskyttelse indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande for almene vandværker.

10 Miljøvurdering

I henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer (Lbk. nr. 936 af 24. september 2009) klarlægges, hvorvidt der skal foretages en miljøvurdering af indsatsplanen.

I henhold til lovens § 2, stk. 1 tilvejebringes planen i medfør af lovgivning af en offentlig myndighed (Ringkøbing- Skjern Kommune). Indsatsplanen kan være omfattet af kravet om udførelsen af en miljøvurdering, såfremt kriterierne i § 3 opfyldes. Der foretages derfor en vurdering heraf. Der er foretaget en screening af indsatsplanen. Resultatet heraf er at planen kan have ubetydelig eller positiv indvirkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsen har besluttet, at der ikke skal gennemføres en videregående miljømæssige vurderinger af indsatsplanen end den, der fremgår af nærværende redegørelse.

Beslutningen er truffet på baggrund af en gennemgang af indsatsplanens mulige miljøpåvirkninger. Der er under denne gennemgang ikke afdækket betydelige, utilsigtede miljøpåvirkninger, jf. § 3, stk. 1, i lov om miljøvurdering af planer og programmer. Afgørelsen er truffet i henhold til § 4, stk. 1, i loven om miljøvurdering af planer og programmer og kan påklages efter reglerne i bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer (se klagevejledning vedr. afgørelse om miljøvurdering).

11 Administrative forhold

Dette kapitel beskriver de administrative forhold, der er forbundet med indsatsplanlægning. Det gælder det lovgrundlag, der ligger til grund, de procedurer der er for udarbejdelsen og planens retsvirkning.

11.1. Baggrund og lovgrundlag

Kommunen skal i samarbejde med vandværker og andre berørte parter udarbejde indsatsplaner for hvert af indsatsområderne, der er udpeget, af Naturstyrelsen. På baggrund af en nærmere kortlægning af arealanvendelse, forureningstrusler og den naturlige beskyttelse af de pågældende grundvandsressourcer skal indsatsplanen indeholde en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse indenfor indsatsområdet, samt retningslinjer og en tidsplan til opnåelse af denne beskyttelse.

Indsatsplanerne udarbejdes i henhold til følgende love og bekendtgørelse:

- Lov nr. 935 af 24.9.2009 om vandforsyning m.v. med senere ændringer.
- Lov nr. 932 af 24.9.2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder med senere ændringer.
- Lov nr. 1757 af 22.12.2006 om miljøbeskyttelse med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 1430 af 13.12.2006 om indsatsplaner med senere ændringer.

Desuden udarbejdes indsatsplanerne på baggrund af den detaljerede kortlægning staten har foretaget af området. Indsatsplanen må ikke stride mod vandplanerne og dertil hørende handleplaner, samt de berørte kommuners kommuneplan, vandforsyningsplan og øvrige planer.

Desuden må myndighedernes afgørelser ikke stride mod indsatsplanens retningslinjer.

11.2. Procedure for udarbejdelse af indsatsplan

Forslag til indsatsplan og høring

Når kommunen i samarbejde med arbejdsgruppen har udarbejdet et forslag til en indsatsplan skal Koordinationsforum drøfte det. Hvorefter det forelægges Ringkøbing-Skjern Kommunes Kommunalbestyrelsen til godkendelse.

Kommunalbestyrelsen offentliggør herefter forslaget i mindst 12 uger og underretter samtidig alle berørte ejere og lejere af de ejendomme, der er omfattet af forslag til indsatsplan, samt berørte regionsråd og Naturstyrelsen. I denne periode har alle direkte berørte parter mulighed for at komme med indsigelser og ændringsforslag til forslaget. Strækker indsatsplanområdet ind i nabokommunerne, skal deres Kommunalbestyrelsen have planen i høring.

Efter offentlighedsfasen vurderer Kommunalbestyrelsen om, eventuelle indkomne indsigelser og ændringsforslag skal imødekommes. Det reviderede forslag til indsatsplanen fremlægges til orientering for Koordinationsforum.

Koordinationsforum er oprettet til at bistå kommunen i planlægningen og løsningen af opgaven med udarbejdelse af indsatsplaner. Forummet består af repræsentanter fra vandværkerne, jordbruget, industrien, interesseorganisationer og myndigheder.

Den endelige indsatsplan og underretning til alle berørte parter

Efter at det reviderede forslag til indsatsplanen har været til orientering i

Koordinationsforum, kan planen vedtages endeligt af Kommunalbestyrelsen. Efter vedtagelse af indsatsplanen skal kommunen informere de direkte berørte parter skriftligt og individuelt om påtænkte tiltag på ejendommen, samt om indholdet af planen i øvrigt. Andre berørte parter skal informeres om vedtagelsen og indholdet i indsatsplanen.

Indsatsplanen godkendes i henhold til vandforsyningsloven.

En indsatsplan kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

11.3. Retsvirkning

Nedenfor ses en beskrivelse af hvilken betydning indsatsplanen vil få for henholdsvis berørte lodsejere, haveejere, vandværker og kommunen:

Lodsejere og haveejere m.fl.

Kommunen eller vandværket kan indgå aftaler med ejere eller indehavere af andre rettigheder over en ejendom om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen. Aftaler skal som udgangspunkt indgås frivilligt, og de kan tinglyses på ejendommen jf. vandforsyningsloven § 13d stk.3 /2/.

Vandværker

Hvis et vandværk ønsker at indgå aftale med ejere eller indehavere af andre rettigheder over en ejendom om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen, skal vandværket først orientere Kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen har herefter en frist på to uger til at gøre indsigelse jf. vandforsyningsloven §13d /2/.

Hvis Kommunalbestyrelsen indgår en sådan aftale om dyrkningspraksis m.v., kan vandværket efter en høring blive pålagt helt eller delvist at betale erstatningsbeløbet i forbindelse med aftalen, hvis vandværket har fordel af aftalen jf. vandforsyningsloven §13d /2/.

Kommuner

De berørte kommuners øvrige planer må ikke stride mod indsatsplanen.

Kommunen gennemfører de dele af indsatsplanen, der ligger indenfor Kommunalbestyrelsens beføjelser.

Kommunen kan indgå aftaler med ejere eller indehavere af andre rettigheder over en ejendom om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen.

11.4. Gennemførelse af indsatserne

Generelt gælder, at efter vedtagelse af en indsatsplan kan målene nås ved brug af:

Aftaler (vandforsyningslovens § 13d)

Kommunalbestyrelsen eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg kan indgå aftale med ejeren af eller indehaveren af andre rettigheder over en ejendom, om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen eller indgå aftale om salg af hele eller dele af ejendommen til kommunen eller vandforsyningsanlægget, for at gennemføre en indsatsplan. Efter høring af ejeren af et alment vandforsyningsanlæg, kan det i en aftale indgået af Kommunalbestyrelsen bestemmes, at vandforsyningsanlægget helt eller delvis skal betale det beløb, der ifølge aftalen tilkommer ejeren af eller indehaveren af andre rettigheder over ejendommen.

Ejeren af et alment vandforsyningsanlæg skal, inden der indgås aftale, meddele indholdet af den påtænkte aftale til Kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen påser,

at aftalen ikke strider mod vandplanen eller øvrige indsatsplaner eller vil vanskeliggøre gennemførelsen af disse planer. Kommunalbestyrelsen kan inden en frist på 2 uger fremsætte indsigelse mod aftalen, hvorefter den ikke indgås.

Aftaler kan tinglyses med prioritet forud for alle rettigheder i ejendommen. § 64 i lov om offentlige veje /9/ finder anvendelse med hensyn til udbetalingen af det aftalte beløb.

Pålæg mod fuldstændig erstatning (miljøbeskyttelseslovens § 26a)

Efter vedtagelse af en indsatsplan kan Kommunalbestyrelsen, hvis der ikke kan opnås en aftale herom på rimelige vilkår, mod fuldstændig erstatning pålægge ejeren af en ejendom de rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider.

En sådan aftale kan kun anvendes, når foranstaltningen er nødvendig for at opfylde målet med en indsatsplan.

Ved Kommunalbestyrelsens pålæg af rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger skal de meddelte pålæg respekteres af indehaveren af enhver rettighed over ejendommen. Kommunalbestyrelsen kan for ejerens regning lade et pålæg tinglyse på ejendommen. Overtrædelse af pålægget er strafbart.

Der kan klages over pålægget til Natur- og Miljøklagenævnet efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven.

Ekspropriation (vandforsyningsloven § 37)

Kommunen kan ekspropriere for at gennemføre en indsatsplan. Det kan gøres ved enten erhvervelse af ejendomsretten til ejendommen, indskrænkninger i ejernes rådighed over ejendommen samt ophævelse af eller begrænsninger i brugsretten til ejendommen.

Beslutningen om ekspropriation træffes af Kommunalbestyrelsen, mens erstatningen fastsættes af taksationsmyndighederne efter reglerne i lov om offentlige veje /9/. For sagens behandling, fastsættelse af erstatningens størrelse og udbetaling gælder også reglerne i lov om offentlige veje.

For at gennemføre indsatserne i planen kan kommunen anvende yderligere regler:

Kommunen kan påbyde sløjfning af overflødige borer og brønde (§ 36 i vandforsyningsloven).

Ved en olietankforurening kan kommunen påbyde ejer af en olietank at fjerne den konstaterede forurening og genoprette den hidtidige tilstand samt at sløjfe olietanken (§ 48 i jordforureningsloven /8/ og kap. 9 og 10 i bek. om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines) /10/.

Kommunen kan, hvor der er risiko for forurening af grundvand eller nærliggende vandindvindingsanlæg, stille skærpede krav til etablering eller nedlægge forbud mod etablering af pågældende tank (§ 50 i bek. om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines).

Ved tilsyn med virksomheder, landbrug og pelsdyrfarme (efter miljøbeskyttelsesloven kap. 9 og lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyr) /4/ kontrolleres grundvandsrelaterede forhold.

12 Kildehenvisning

/1/ Kortlægning af grundvandsressursen på Holmsland, Dokumentationsrapport, Februar 2008. Miljøcenter Ringkøbing.

/2/ Bekendtgørelse nr. 635 af 07/06/2010 af lov om vandforsyning m.v (vandforsyningsloven)

/3/ Bekendtgørelse nr. 1319 af 21/12/2011 om indsatsplaner.

/4/ Lov nr. 879 af 26/06 2010 om miljøbeskyttelse (Miljøbeskyttelsesloven) med senere ændringer.

/5/ Bekendtgørelse nr. 1000 af 2007 om udførelse af borer og brønde på land med senere ændringer.

/6/ Bekendtgørelse nr. 1024 af 31/10 2011 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg med senere ændringer

/7/ Vejledning nr. 3/2000 om zoner. Detailkortlægning af arealer til beskyttelse af grundvandsressourcen.

/8/ Lov nr. 1427 af 04/12 2009 af lov om forurennet jord med senere ændringer (Jordforureningsloven).

/9/ Lov nr. 1048 af 03/11/2011 om offentlige veje med senere ændringer (Vejloven).

/10/ Bekendtgørelse nr nr. 1321 af 21/12/2011 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines med senere ændringer.

Bilag

1. Indsatser for Holmsland området - Retningslinjer og Tidsplan.
2. Kortlagte grunde
3. Ordforklaring
4. Screening af indsatsplanens indvirkning på miljøet.

Bilag 1: Indsatser for Holmsland området – Retningslinjer og Tidsplan.

Ringkøbing-Skjern Kommune	Begrundelse for indsatser	Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	§ i Vandforsyningsloven
Indsatser					
Administration af grundvandsressourcen til erhvervsformål inden for indvindingsoplande	Beskyttelse og bevarelse af grundvandsressourcen i det primære magasin til drikkevand	Ved ansøgning om markvandningstilladelser kan der ud fra en konkret vurdering blive stillet vilkår om, at der kun må indvindes fra det øvre magasin (Bandsby Magasinet).	Ringkøbing-Skjern Kommune ved ansøgning om tilladelse	Kommunens administration af Vandforsyningsloven	13 og 13a
Bæredygtig udnyttelse af grundvandsressourcen i den sydlige del af OSD området	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod saltvandsindtrængning	Alle markvandningstilladelser i den sydlige del af OSD området revurderes, og det vurderes om, der på grund af risiko for saltindtrængning er behov for at nedsætte indvindingsmængden eller helt annullere tilladelser.	Ringkøbing-Skjern Kommune ved ansøgning om fornyelse af tilladelse	Udmøntes ved kommunens administration af vandforsyningsloven	13 og 13a
Krav til borearbejde inden for indvindingsoplande	Det primære magasin er forbeholdt drikkevand. Forhindring af forurening af magasinerne med brunt vand.	Ringkøbing-Skjern Kommune vil fastsætte anbefalede boredybder med udgangspunkt i kortlægningens anbefalinger.	Ringkøbing-Skjern Kommune ved ansøgning om tilladelse	Udmøntes ved kommunens administration af vandforsyningsloven	13 og 13a

Sløjfning af ubenyttede anlæg inden for indvindingsoplande	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af overfladeforureninger, pesticider m.m.	Grundejere skal sløjfe ubenyttede borer og brønd efter gældende regler og efter vejledning fra kommunen.	Ringkøbing-Skjern Kommune ved oplysninger om ubenyttede brønde og borer	Resultatet forelægges Arbejdsgruppen	13 og 13a
	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af overfladeforureninger, pesticider m.m.	Ringkøbing-Skjern Kommune vil arbejde for at udbrede kendskabet til at ubenyttede borer og brønde skal sløjfes.	Ringkøbing-Skjern Kommune ved information under den daglige sagsbehandling	Arbejdsgruppen orienteres om metode og resultater	13 og 13a
Indsatsområder m.h.t. nitrat	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nitrat	I forbindelse med miljø- og arealgodkendelser vil der maksimalt kunne godkendes en nitratudvaskning ud af rodzonen svarende til nitratudvaskningen ud af rodzonen fra et planteavlbrug.	Ringkøbing-Skjern Kommune/landbrug i forbindelse med den daglige sagsbehandling	Udmøntes ved kommunens behandling af landbrugssager	13
Bekæmpelse af ukrudt uden anvendelse af pesticider i OSD og indvindingsoplandene	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af pesticider	Som udgangspunkt anvendes der ikke pesticider på kommunalt ejede arealer. Undtaget herfra er arealer, der er pålagt landbrugspligt, offentlige vej- og stisystemer samt endvidere bekæmpelse af bjørneklo og øvrige uønskede invasive arter. Det tilstræbes konstant at begrænse forbruget mest muligt.	Ringkøbing-Skjern Kommune Fremover	I forbindelse med kommunens daglige drift af udendørsarealer	13 og 13a

Tilsyn af virksomheder og landbrug inden for indvindingsoplandene	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af overfladeforureninger, pesticider m.m.	Ringkøbing-Skjern Kommune tilrettelægger fremtidige tilsyn på landbrug således, at grundvandsinteressen indgår med størst mulige vægt. De nuværende tilsynsfrekvenser fastholdes som minimum	Ringkøbing-Skjern Kommune Fremover	Udmøntes ved kommunens tilsyn	13 og 13a
Krav til virksomheder og boliger som indrettes i OSD-områder eller indvindingsoplande	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af overfladeforureninger, pesticider m.m.	Indenfor OSD og indvindingsoplande skal tiltag, der kan forbedre grundvandsbeskyttelsen, fremmes. Aktiviteter, der indebærer risiko for grundvandsforurening, må ikke finde sted. Dog kan der i kommune- og lokalplanlagte områder accepteres en byvækst, hvis der er taget nødvendige forholdsregler for beskyttelse af grundvandet.	Ringkøbing-Skjern Kommune Løbende	Udmøntes igennem kommune- og lokalplaner	13 og 13a
Information om grundvandsbeskyttelse	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin	Ved al sagsbehandling, der har betydning for grundvandsressourcerne indenfor ION, OSD og indvindingsoplande, skal der informeres og vejledes om beskyttelse af grundvandet	Ringkøbing-Skjern Kommune Løbende	Udmøntes igennem daglig sagsbehandling	13 og 13a

Rammer for ændring af arealbenyttelse	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin	Såfremt der er behov for det, vil myndighederne vurdere muligheden for at udlægge områder til skovrejsning, pil m.m.	Ringkøbing-Skjern Kommune. Ved revision af kommuneplanen	Udmøntes igennem kommuneplanen	13 og 13a
Sagsbehandling efter husdyrgodkendelsesloven ved udvidelse af husdyrproduktionen	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nitrat	I indsatsområder der er nitratfølsomme, må udvaskningen af nitrat ud af rodzonen ikke overstige udvaskningen af nitrat ud af rodzonen fra et planteavlbrug	Ringkøbing-Skjern Kommune Løbende	Udmøntes ved kommunens behandling af landbrugssager	13
Kortlægning af punktkilder	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af overfladeforureninger, pesticider m.m.	Ringkøbing-Skjern Kommune vil arbejde aktivt for at kortlægge nærmere definerede punktkilder i kildepladszoner og nitratfølsomme indvindingsoplande. Punktkilder kan være ubenyttede brønde og borer, olietanke, pesticidoplæg osv.	Ringkøbing-Skjern Kommune Løbende	Udmøntes ved kommunens tilsyn	13 og 13a

Region Midtjylland					
Indsatser		Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	
Forurenede grunde	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af overfladeforureninger	Region Midtjylland prioriterer kortlægningen af forurenede grunde i forhold til områdets drikkevandsforsyning	Region Midtjylland blev færdig med kortlægningen af området ved udgangen af 2011	Resultaterne vurderes af regionen og forelægges Arbejdsgruppen	13 og 13a
	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af overfladeforureninger	Region Midtjylland prioriterer oprydning af forurenede grunde i forhold til områdets drikkevandsforsyning	Region Midtjylland har i perioden 2010-2012 vurderet, undersøgt og/eller afværget alle lokaliteter indenfor indsatsområdet. Nye lokaliteter i området vil indgå i Regionens fremtidige prioriteringspuljer.		13 og 13a

Holmsland Vandværk					
Indsatser		Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	
Indvindingsopland	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod saltvandsindtrængning	Ændring af pumpestrategi således at saltvandsindtrængningen minimeres/stoppes.	Ringkøbing-Skjern Forsyning. Indsatsen er gennemført siden Miljøcentrets afrapportering af kortlægningen.	Forelægges Arbejdsgruppen	13 og 13a
Boringer	Forbedring af drikkevandskvaliteten	Bam indhold. Vandværket følger udviklingen, og hvis situationen forværres i form af stigende BAM indhold i boringerne DGU nr. 82.332 og 82.326, hvor der er konstateret indhold af BAM, så vil boringerne med stor sandsynlighed blive taget ud af drift/sløjfet	Ringkøbing-Skjern Forsyning. Boring DGU nr. 82.333 har sidenhen vist et indhold af BAM. Boring DGU nr. 82.332 og 82.333 er nu sløjfet, og boring DGU nr. 82.326 bruges kun som reserveboring. Udviklingen følges løbende	Arbejdsgruppen orienteres	13 og 13a
	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod saltvandsindtrængning	Hvis det mod forventning viser sig, at saltindholdet stiger i DGU nr. 82.242, så vil indvindingen blive nedsat yderligere, og hvis dette ikke kan løse problemet, vil boringen med stor sandsynlighed blive taget ud af drift.	Ringkøbing-Skjern Forsyning, løbende	Arbejdsgruppen orienteres	13 og 13a

Søndervig Vandværk					
Indsatser		Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	
Indvindingsopland	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod saltvandsindtrængning	Ændring af pumpestrategi således at saltvandsindtrængningen minimeres/stoppes.	Søndervig Vandværk. Indsatsen er gennemført siden Miljøcentrets afrapportering af kortlægningen.	Forelægges Arbejdsgruppen	13 og 13a
Boringer	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod saltvandsindtrængning	Isætning af salinitetsloggere i eksisterende boringer til overvågning af saltindtrængning, samt optimering af pumpestrategi. Ved stadig stigende chlorid indhold tages der stilling til om, der skal etableres en monitoringsboring ca. 100 m syd for boringerne.	Søndervig Vandværk. Omfanget vurderes løbende i samarbejde med Ringkøbing-Skjern Kommune. Der er startet med boring DGU nr. 82.301	Den vedtagne indsats revurderes i forhold til den konstaterede stigning i chlorid og den forventede videreudvikling i vandkvaliteten.	13 og 13a
	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod saltvandsindtrængning	Etablering af monitoringsboring syd for nuværende boringer, til overvågning af saltvandsindtrængning.	Søndervig Vandværk, men kun hvis det skønnes nødvendigt i forhold til resultater fra salinitetsloggere i eksisterende boringer. Vurderes løbende ud fra monitoringen.	Arbejdsgruppen orienteres	13 og 13a

Kloster Vandværk					
Indsatser		Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	
Indvindingsopland	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod saltvandsindtrængning	Ændring af pumpestrategi således at saltvandsindtrængningen minimeres/stoppes.	Kloster Vandværk (Ringkøbing-Skjern Forsyning). Indsatsen er gennemført siden Miljøcentrets afrapportering af kortlægningen.	Forelægges Arbejdsgruppen	13 og 13a
Boringer	Forbedring af drikkevandskvaliteten	Video undersøgelse af boring DGU nr. 82.009 og 82.204, samt evt. renovering hvis det viser sig et behov for dette. Det vurderes, om det kan være gennem borerne, at der trænger nedsivende nitratholdigt vand ind.	Kloster Vandværk (Ringkøbing-Skjern Forsyning). Boring DGU nr 82.009 er blevet overboret og har fået DGU nr. 82.568. Boring DGU nr. 82.204 er sløjfet	Resultaterne forelægges arbejdsgruppen	13 og 13a
	Forbedring af drikkevandskvaliteten	På grund af BAM indhold samt et mindre nitrat indhold, agter vandværket ikke at gøre mere for at boring DGU nr. 82.338 skal i drift igen. Hvis situationen forværres i form af fortsat stigende nitrat indhold, vil boringen med stor sandsynlighed blive sløjfet, idet den allerede pt. er taget ud af drift, og kun tvangspumpes.	Kloster Vandværk (Ringkøbing-Skjern Forsyning). Boring DGU nr. 82.338 er sløjfet	Arbejdsgruppen orienteres	13 og 13a

Vandværker fælles					
Indsatser		Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	
Bekæmpelse af ukrudt på vandværkernes kildepladser	Beskyttelse af det primære og sekundære magasin mod nedtrængning af pesticider	Der må ikke anvendes sprøjtemidler til at bekæmpe ukrudt på vandværkernes egne arealer og kildepladser.	Vandværkerne Fremover	Arbejdsgruppen orienteres	13 og 13a
Overvågning af vandkvaliteten i indvindingsboringerne	Forbedring af drikkevandskvaliteten	Vandværkerne skal følge udviklingen i vandkvaliteten i indvindingsboringerne. Den nuværende analysefrekvens og analysesammensætning fastholdes.	Vandværkerne jf. hyppighed i bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg /7/	Viser der sig en stigning i indholdet af nitrat, sulfat, chlorid eller miljøfremmede stoffer (herunder pesticider) orienteres myndighederne	13 og 13a

Vandværker og Kommune					
Indsatser		Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	
Ved etablering af nye boringer	Beskyttelse og bevarelse af grundvandsressourcen i det primære magasin	Såfremt der skal etableres nye boringer til vandværker, skal kildepladsen etableres i de i kortlægningsrapporten angivne områder for ny indvinding fig. 6.14 i kortlægningen (Bilag 1)	Ringkøbing-Skjern Kommune og vandværkerne (når nye boringer etableres)	Udmøntes ved myndighedernes administration af vandforsyningsloven	13 og 13a
Målrettet information til forbrugerne	Beskyttelse af grundvandsressourcen	Forbrugerne skal målrettet informeres på en eller flere af følgende måder: Folder om drikkevand (fx fra Danva) via Vandværkernes hjemmeside Sprøjetekampagner i Kloster by Folder om grundvandsvenlig havebrug	Vandværkerne og Ringkøbing-Skjern Kommune - løbende	Aktiviteterne forelægges Arbejdsgruppen	13
Generelt					
Indsatser		Retningslinje	Ansvarlig og tidspunkt	Opfølgning	
Opfølgning på indsatsplanen	Beskyttelse og bevarelse af grundvandsressourcen	Der holdes et opfølgningsmøde et år efter endelig vedtagelse af planen.	Ringkøbing-Skjern Kommune	Et år efter vedtagelse af indsatsplanen	13 og 13a

Lok.nr	Adresse	Kortlægningssstatus 2012	Aktivitet	Indsats 2010-2012	Status og prioritering 11-12-2012
659-80087	Vestervang 3, 6950 Ringkøbing	V1 og V2	Holmsland Smede- og maskinforretning	Undersøgelser	Ingen yderligere indsats pga. undersøgelse, ingen grundvandsrisiko
659-80020	Klostervej 24, 6950 Ringkøbing	Udgået inden kortlægning	RAF Korn- og foderstof	Revurdering.	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Ingen indsats
760-00269	Strædevej 3, 6950 Ringkøbing	V1	Holmsland Motorværksted	Vurdering.	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Ingen indsats
760-00250	Klostervej 39, 6950 Ringkøbing	V1	Plejehjem/oiletanke	Vurdering.	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Kun indsats aht. bolig
760-00262	Nørbyvej 44, 6950 Ringkøbing	V1 og udgået inden kortlægning	Holmsland Maskinstation, landbrug	Vurdering.	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Kun indsats aht. bolig
659-80048	Klostervej 18, 6950 Ringkøbing	Udgået inden kortlægning	Smedje- og maskinværksted	Revurdering.	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Ingen indsats
659-30023	Klostervej 11, 6950 Ringkøbing	V2	Mejeri	Revurdering.	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Ingen indsats
760-00251	Klostervej 85, 6950 Ringkøbing	V1 og udgået inden kortlægning	Skole/oiletank	Vurdering.	Det kortlagte areal ligger udenfor indsatsplanområdet. Og er i øvrigt ikke en risiko for grundvandet.
659-30069	Klostervej 62, 6950 Ringkøbing	V2, F0	Købmand m. salg af benzin og diesel	Undersøgelse og afværge	Mindre restforurening efterladt. Den udgør ikke en risiko for grundvandet
760-00271	Sønderbyvej 3, 6950 Ringkøbing	V1	Landbrug	Vurdering.	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Kun indsats aht. bolig
659-00003	Baggersvej, 6950 Ringkøbing	V2	Losseplads, Baggers Dæmning øst	Revurdering.	Lav risiko for grundvand. Derfor ingen umiddelbar indsats planlagt overfor grundvand
760-00249	Klostervej 20, 6950 Ringkøbing	Udgået efter kortlægning	Vognmand	Undersøgelse	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet
659-30021	Klostervej 3, 6950 Ringkøbing	V2	Shell tankstation	Undersøgelse og afværge færdiggjort. V2-areal reduceret	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Ingen yderligere indsats
760-00261	Nørbyvej 38, 6950 Ringkøbing	V1	Maskinstation	Vurdering	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet. Ingen indsats.
659-30090	Nørbyvej 31, 6950 Ringkøbing	V1	Transformerstation/olie	Undersøgelser (udenfor transformatorstations hegn)	Denne lokalitet udgør ikke en risiko for grundvandet

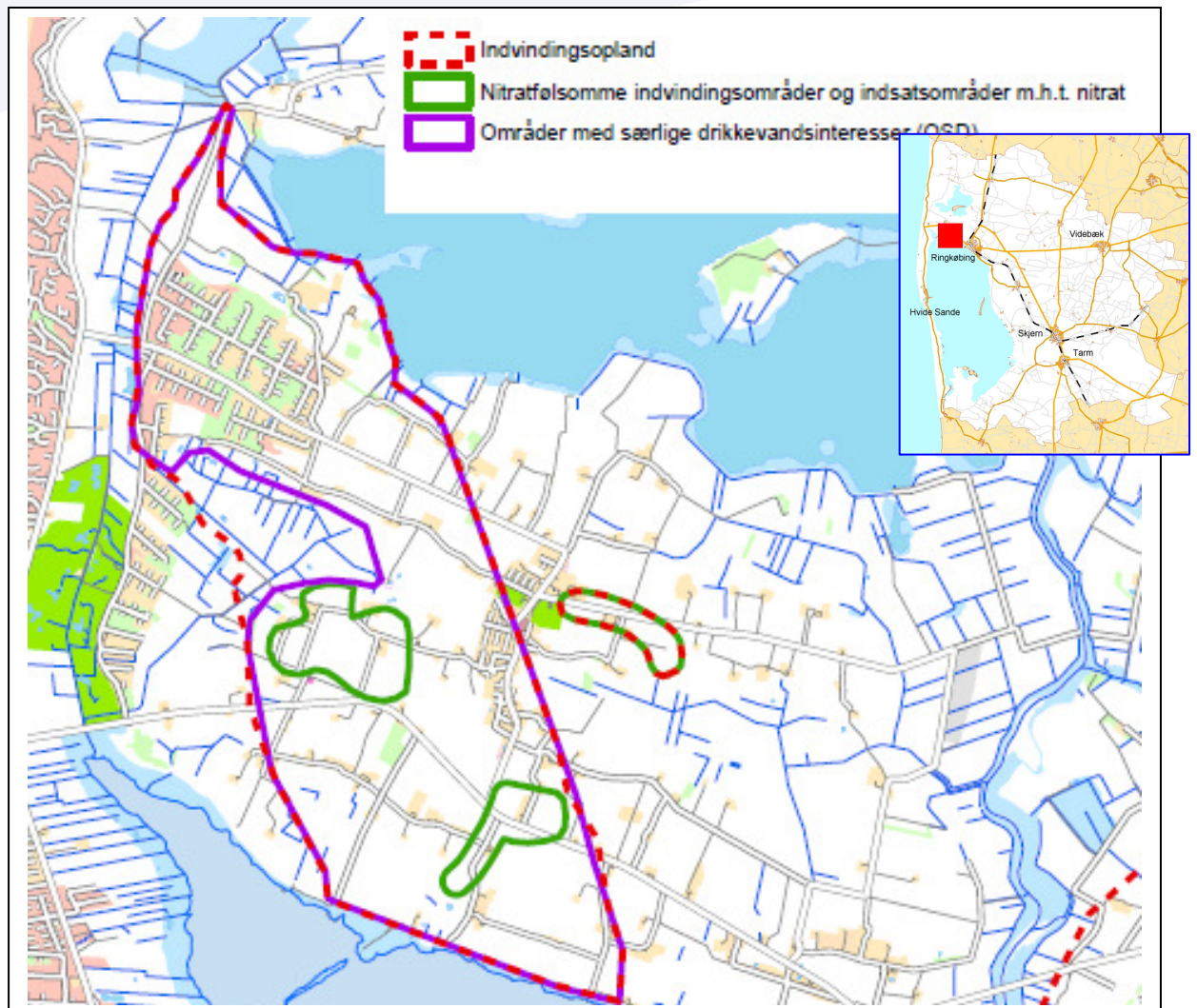
Bilag 3 - Ordforklaring

BAM	BAM er et nedbrydningsprodukt fra ukrudtsbekæmpelsesmidlerne Prefix og Caseron.
Begravet dal	Tidligere dale, der nu er fyldt ud med sand, silt og ler.
Brunt vand	Vand indeholdende organisk materiale fra dybe jordlag.
Grundvandsdannende opland	Det område, hvorfra en regndråbe på jordoverfladen bliver indvundet i den pågældende boring.
Grundvandsmagasin	Geologisk lag i undergrunden hvorfra der kan indvindes vand til vandforsyning. Typisk udbredte sandlag eller opsprækket kalk.
Grundvandsressource	Den samlede mængde grundvand der er til rådighed.
Hydrogeologiske forhold	De forhold der er for opmagasinerings eller passage for vand, over og under jorden.
Indvindingsopland	Det område i grundvandsmagasinet hvorfra en boring trækker grundvand.
Kildepladszone	Et givet område omkring en indvindingsboring.
Kimtal 22 C	Kimtal ved 22 °C er et udtryk for vandets indhold af bakterier, der er naturligt forekommende ved 22°C.
Kote	En højde i meter målt lodret i forhold til dansk normal nul (DDN).
Kvartær	Perioden fra ca. 1,7 mill. til ca. 11.500 år før nu, og dækker over istider og mellemistider.
Miocæn	Tidsperioden fra 23,03 til 5,332 millioner år siden.
Moniteringsboring	Boring der bruges til at overvåge grundvandskvaliteten.
Nitratfølsomt indvindingsområde NFI	Områder, hvor grundvandsressourcen ikke er godt beskyttet mod nitrat (fastlægges i vandplanerne).
OM-regi	Oliebranchens Miljøpulje (OM) er en frivillig ordning, etableret i samarbejde mellem myndighederne og energi- og olieforum i 1992. Ordningens formål er, at forestå undersøgelser og oprensning af de godt 9.400 grunde, hvorfra der tidligere har været solgt benzin.
OSD	Områder som skal beskyttes til nuværende og fremtidig drikkevandsforsyning (fastlægges i vandplanerne).
Potentialet	Grundvandetspejlets dybde et pågældende sted angivet i kote.
Prækvartære	Perioden fra 65 mill. til ca. 1,7 mill. år før nu.
Pyrit	En jern svovl forbindelse (FeS ₂), der findes

	som et mineral i jorden.
Rentvand	Betegnelsen for det vand som vandværket udleder til forbrugerne efter simpel vandbehandling.
Rodzonen	Den del af jorden hvor hovedparten af planternes rødder er. Dette er oftest ned til 50-100 cm under jordoverfladen.
Salinitetslogger	Måler der kan måle indholdet af salt i grunvandet.
Silt	Kornstørrelsen mellem sand og ler.
TEM	TEM er en forkortelse for den Transiente Elektromagnetiske Metode. Metoden er velegnet til at kortlægge modstanden og dybden til lag med en lav elektrisk modstand. Lag med lav elektrisk modstand er f.eks. ler og saltvandsholdige aflejringer. TEM-metoden anvendes derfor i stor stil i forbindelse med kortlægningen af de danske grundvandsressourcer, idet fed tertiær ler ofte danner bunden af grundvandsmagasinerne i Danmark.
V1 kortlægning	En registrering af arealer, hvor der er eller har været aktiviteter, der kan have forurenet jorden.
V2 kortlægning	En registrering af arealer, hvor der er konstateret en forurening.

Screening iht. Lov om miljøvurdering af planer og programmer

Indsatsplan Holmsland

© Kort- & Matrikelstyrelsen og Ringkøbing-Skjern Kommune

Ringkøbing-Skjern Kommune

Den 28. oktober 2013

Lov om miljøvurdering

Folketinget har vedtaget Lov om miljøvurdering af planer og programmer, nr. 936 af 24. september 2009.

Lovens § 3 stk. 1 fastlægger, at alle fysiske planer skal indeholde en miljøvurdering, hvis planen skønnes:

1. at være omfattet af lovens bilag 3 og 4,
2. at kunne påvirke et udpeget internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, eller i øvrigt
3. at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Hvis planer er omfattet af lovens bilag 3 og 4 og hvis planer samtidig fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller alene indeholder mindre ændringer i sådanne planer, skal der ifølge lovens § 3, stk. 2, kun gennemføres en miljøvurdering, hvis de må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Screening

For at fastlægge om en plan kan få væsentlig indvirkning på miljøet skal kommunen foretage en såkaldt screening jf. lovens § 4 stk. 2. De kriterier, der skal anvendes ved screeningen fremgår af lovens bilag 2. Kriterierne er listet i en tjekliste, som benyttes ved screeningen.

Høring af berørte myndigheder

Andre myndigheder, hvis område berøres af et planforslag, skal høres inden kommunen kan afgøre, om der skal gennemføres en miljøvurdering jf. lovens § 4, stk. 3.

Samlet vurdering af screening

Tjeklistens resultat sammenfattes i en samlet vurdering af om planen/planerne må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet. Heri er der taget højde for svarene indkommet fra berørte myndigheder.

Resultater screening i, at der ikke skal udarbejdes en miljøvurdering, skal beslutningen offentliggøres med en begrundelse for afgørelsen.

Miljøvurdering

Resultater screening i, at planen må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, skal planforslaget enten indeholde eller ledsages af en miljøvurdering.

Miljøvurderingen skal i givet fald omfatte en vurdering af planens sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkning, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder (f.eks. privat ejendom, sociale og kulturelle parametre), landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv og det indbyrdes forhold mellem samtlige disse faktorer.

Omfattes planen af kravet om miljøvurdering, skal relevante myndigheder inddrages for at få fastlagt omfanget og detaljeringsgraden af miljøvurderingen.

Screening af planforslag

Beskrivelse af planen

Indsatsplanen for Holmsland beskriver hvilke særlige indsatser, der er nødvendige for at beskytte grundvandsressourcen inden for området: Ringkøbing Fjord mod syd, Holmsland Klit mod vest, Stadil Fjord mod nord og Vonå mod øst.

Planen beskriver grundvandsressorens sårbarhed overfor forskellige forureningskilder ved de enkelte vandværkers kildepladser og indvindingsoplande og beskriver de virkemidler, der skal til for at afhjælpe og forebygge forurening af grundvandet. Målet er at sikre, at vandværkerne i området ved simpel vandbehandling også fremadrettet kan indvinde grundvand til drikkevandsbrug.

Indsatsplanen, som tager afsæt i Bekendtgørelse om indsatsplaner (Bek. Nr. 1430 af 13. december 2006), er lavet i samarbejde med de lokale lodsejere, Søndervig, Kloster og Holmsland vandværker, samt Regionen. Planen er lavet i overensstemmelse med kommuneplanen og understøtter kommunens vandforsyningsplan. Ud over retningslinjer og virkemidler indeholder indsatsplanen også en tidsplan for hvornår og af hvem, indsatserne skal gennemføres.

Vurdering i henhold til lovens § 3

Vurdering af planen iht. lovens § 3	Ja	Nej	Bemærkninger
Planen er omfattet af lovens bilag 3 og 4 (§ 3, stk. 1 nr. 1)		x	<p>Planforslaget skal miljøvurderes, hvis det fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af bilag 3 og 4.</p> <p>Bilag 3, pkt. 11: Arbejde i forbindelse med indvinding af grundvand eller kunstig tilførsel af grundvand, hvis den indvundne eller tilførte mængde vand udgør mere end 10 mio. m³/år: <i>Er ikke aktuel, da der pt. ikke er behov for at indvinde eller tilføre grundvand til Holmsland i størrelsesordenen 10 mio. m³/år.</i></p> <p>Bilag 4, pkt 2, d: Dybdeboringer - vandforsyningsboringer. <i>Der er pt. ingen planer om, at lave nye dybe indvindingsboringer i området.</i></p> <p>Planforslaget vurderes pga. ovenstående ikke at fastlægge rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af bilag 3 og 4. Planforslaget vurderes derfor ikke at være omfattet af lovens § 3, stk 1, nr. 1.</p>
Planen kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt (§ 3, stk. 1 nr. 2)		x	<p>Indsatsområdet omfatter ved Bandsbyvej en del af Natura 2000-området Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord (H59, F41, R3). Udpegningsgrundlaget for Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord er, ud over 13 fuglearter og 6 naturtyper, arterne: Havlampret, Bæklampret, Odder og Vandranke. I</p>

			henhold til retningslinjerne i indsatsplanen så vil der i miljøgodkendelser af husdyrbrug og arealgodkendelser maksimalt kunne godkendes en nitratudvaskning ud af rodzonen svarende til nitratudvaskningen ud af rodzonen fra et planteavlbrug. Ydermere laves der sprøjtekampagner i Kloster by, og i forbindelse med fremtidige tilsyn på virksomheder og landbrug lægges der vægt på grundvandsinteressen i området. Det vurderes derfor, at indsatsplanen med en mulig reduktion af pesticid- og nitratudvaskningen til følge ikke vil have en væsentlig negativ effekt på Natura 2000-området Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord.
Anlægget kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller ødelægge plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.		x	Af bilag IV-arter kan følgende tænkes at forekomme inden for indsatsområdet Holmsland: Småflagermus, Markfirben, Odder, Spidssnudet frø, Strandtudse samt visse vandtilknyttede insekter. Det vurderes, at indsatsplanen med dens retningslinjer omkring nitratudvaskning, sprøjtekampagner m.m. ingen væsentlig negativ effekt vil have for disse bilag IV-arter.

I det følgende gennemføres en screening af planforslaget for at vurdere, om der skal gennemføres en miljøvurdering i henhold til lovens § 3, stk. 1, pkt. 3.

Tjekliste for screening

Har planen væsentlig indvirkning på miljøet?	JA			NEJ	POS
	Lille	Mid-del	Sto- r	Nej	Positiv
Risikovurdering					
GRUNDEVAND					
Indebærer planen risiko for indvirkninger på grundvandsressourcens kvalitet og omfang?	x				X
<i>Bemærkninger:</i> Ved de beskrevne indsatser overfor saltvandsindtrængning, nitrat, pesticider og andre miljøfremmede stoffer forventes kvaliteten af grundvandet i området at blive forbedret.					
Ligesom indsatserne med hensyn til bæredygtig udnyttelse af grundvandsressourcen i form af en spredning af indvindingen, overvågning m.m. gør det muligt også i fremtiden at indvinde grundvand af drikkevandskvalitet på Holmsland.					
OVERFLADEVAND	Lille	Mid-del	Sto- r	Nej	Positiv
Indebærer planen risiko for væsentlig forøgelse af udledning af overfladevand? (fra p-arealer, uden-dørsproduktionsarealer, ect.)				x	
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen har ingen betydning for udledning af overfladevand.					
JORD	Lille	Mid-	Sto	Nej	Positiv

		del	r		
Er der risiko for konflikt med kendte jordforureninger i området eller tilstødende arealer?	x				X
<i>Bemærkninger</i> Planen indeholder retningslinjer for en målrettet indsats med hensyn til kortlægning og oprensning af forurenede grunde og vil på den baggrund have en positiv indvirkning på miljøet.					
LUFT	Lille	Mid-del	Sto-r	Nej	Positiv
Indebærer planen risiko for uhensigtsmæssig placering af luft-forurenende aktiviteter?				x	
Hvis der er luft-forurenende aktiviteter i området, har disse så indflydelse på planen?				x	
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen indebærer ingen risiko for uhensigtsmæssige placeringer af luftforurenende aktiviteter. Ligesom luftforurenende aktiviteter i området heller ingen indflydelse har på indsatsplanen.					
LUGT-GENER	Lil-le	Mid-del	Sto-r	Nej	Positiv
Indebærer planen risiko for en uhensigtsmæssig placering af lugt-forurenende aktiviteter?				x	
Hvis der er lugt-forurenende aktiviteter i området, har disse så indflydelse på planen?				x	
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen indebærer ingen risiko for uhensigtsmæssige placeringer af lugtforurenende aktiviteter. Ligesom lugtforurenende aktiviteter i området heller ingen indflydelse har på indsatsplanen.					
STØJ-GENER	Lil-le	Mid-del	Sto-r	Nej	Positiv
Indebærer planen risiko for en uhensigtsmæssig placering af støj-forurenende aktiviteter?				x	
Hvis der er støjforurenende aktiviteter i området, har disse så indflydelse på planen?				x	
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen indebærer ingen nye anlæg og har således ingen indvirkning på uhensigtsmæssige placeringer af støjforurenende aktiviteter. Ligesom støjforurenende aktiviteter i området heller ingen indflydelse har på indsatsplanen.					
TRANSPORT	Lil-le	Mid-del	Sto-r	Nej	Positiv
Indebærer planen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger i art og mængde af transport? (Luftforurening, ressourceforbrug og klima)				x	
Har art og mængde af transport i området betydning for planen?				x	
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen indebærer ingen nye anlæg og har således ingen indflydelse på transporterne i området. Ligesom transporterne i området heller ingen indflydelse har på indsatsplanen.					
FORSYNING	Lil-le	Mid-del	Sto-r	Nej	Positiv
Indeholder planen risiko for at udlægge et område uden miljørigtig forsyning af el, varme, vand og kloak?				x	
<i>Bemærkninger:</i> Nej, dog må der ikke etableres jordvarmeanlæg i dybe boringer inden for OSD					

eller indvindingsoplandet.					
DYRE OG PLANTELIV	Lil- le	Mid- del	Sto- r	Nej	Positiv
Biologisk mangfoldighed, fauna og flora	x				x
Indeholder planen risiko for ændringer i kvaliteten og omfanget af levesteder for planter og dyr? (ex. spredningskorridorer og faunapassager)	x				x
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen kan få en positiv natureffekt. Ændret arealanvendelse inden for OSD eller indvindingsoplandet i form af f.eks. skovrejsning vil skabe faunapassager og større biologisk mangfoldighed i området, og indsatsen overfor nitrat kan få en positiv effekt på vandmiljøet og dermed de dyr og planter, som lever i vandet.					
BY-MILJØ / ÅBEN LAND	Lil- le	Mid- del	Sto- r	Nej	Positiv
Indeholder planen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger af det eksisterende bymiljø/ åben land?	x				x
<i>Bemærkninger:</i> Som udgangspunkt indeholder indsatsplanen ingen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger af det eksisterende bymiljø/ åben land, men for virksomheder og boliger, som indrettes inden for OSD området eller indvindingsoplandet, må der ikke finde aktiviteter sted, der indebærer en risiko for grundvandsforurening. Ligesom der i forbindelse med udfærdigelse af kommune- og lokalplaner skal tages de nødvendige forholdsregler for beskyttelse af grundvandet. Såfremt der er behov for det, vil myndighederne vurdere muligheden for at udlægge områder til skovrejsning, pil m.m.					
BOLIG-MILJØ	Lil- le	Mid- del	Sto- r	Nej	Positiv
Indeholder planen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger af det eksisterende boligmiljø?				x	
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen indeholder ingen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger af det eksisterende boligmiljø, men der lægges op til, at der for Kloster by laves en sprøjtekampagne og en folder om grundvandsvenlig havebrug, som beror på frivillighed.					
KULTURLIV	Lil- le	Mid- del	Sto- r	Nej	Positiv
Indeholder planen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger af det eksisterende kulturliv?				x	
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen har ingen betydning for det eksisterende kulturliv.					
FRITIDSLIV	Lil- le	Mid- del	Sto- r	Nej	Positiv
Indeholder planen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger af det eksisterende fritidsliv?	x				x
<i>Bemærkninger:</i> Indsatsplanen har som udgangspunkt ingen betydning for det eksisterende fritidsliv i området, men en evt. skovrejsning kan virke fremmede på de rekreative interesser.					
KULTURARV, ARKITEKTONISK/ARKÆOLOGISK ARV	Lil- le	Mid- del	Sto- r	Nej	Positiv
Indeholder planen risiko for væsentlige ændringer eller påvirkninger af de eksisterende forhold?				x	
<i>Bemærkninger:</i>					

Indsatsplanen indebærer ingen nye anlæg og har således ingen betydning for den kulturelle, arkitektoniske eller arkæologiske arv..	
--	--

Høring af berørte myndigheder

I henhold til Bek. 1319 af 21-12-2011 om indsatsplaner skal Ringkøbing-Skjern Kommune i forbindelse med offentliggørelse af forslaget til Indsatsplan Holmsland høre Regionsrådet og Naturstyrelsen, som begge er repræsenteret i koordinationsforum.

Udkastet til miljøscreeningen har været i ca. 4 ugers høring hos de berørte myndigheder fra tirsdag den 15. januar 2013 til torsdag den 14. februar 2013. Region Midtjylland havde følgende kommentarer/spørgsmål til screeningen:

" Vi mener ikke, at det er helt korrekt, at det under punktet dyre- og planteliv fremgår, at indsatsplanen VIL have en positiv natureffekt, da der ikke i planen fremgår aktuelle konkrete handlinger mht. ændret arealanvendelse, men kun mulighed ved behov, hvilket ikke er nærmere specificeret. Det synes at være mere korrekt, at planen KAN få positiv effekt, hvis der vælges yderligere virkemidler. Er skovrejsning i nævneværdig grad i området sandsynligt?"

Mht. den reducerede nitratudvaskning, der vil forbedre dyre- og planteliv: er der et estimat for hvilken størrelsesorden i reduktion af udvaskning samlet set, der er tale om, når der i nitratfølsomme invinding-soplande kun kan godkendes en nitratudvaskning ud ad rodzonen svarende til nitratudvaskningen ud af rodzonen fra et planteavlsbrug?"

Efter høringsfasens afslutning har Ringkøbing-Skjern Kommune forholdt sig til Region Midtjyllands bemærkninger og ændret teksten under punktet dyre og planteliv, så der nu står, at indsatsplanen kan få en positiv natureffekt. Hvad angår skovrejsning, så lægges der op til i den kommende kommuneplan, at det meste af Holmsland ændres til negativt skovrejsningsområde. Undtagelsen bliver dog områderne, som i Indsatsplanen er udlagt til indsatsområder med hensyn til nitrat. Disse områder forbliver neutrale, hvilket betyder, at skovrejsning fortsat er en mulighed.

Der er ikke regnet på reduktionen i nitratudvaskningen. Den 10. maj 2012 modtog Ringkøbing-Skjern Kommune et brev fra Miljøministeriet, hvori der stod, at kommunen i en miljøgodkendelse af et husdyrbrug, der skal tilpasses en indsatsplan, ikke kan stille krav til nitratudvaskningen, der er mere vidtgående end svarende til en udvaskning fra et planteavlsbrug. Kommunen kan med andre ord, ligegyldig hvor høj eller lav nitratudvaskningen end måtte være, ikke stille krav eller retningslinjer, som er mere vidtgående end svarende til en udvaskning fra et planteavlsbrug. Administrationen er derfor kommet til den konklusion, at det ikke giver mening at regne på nitratudvaskningen.

Samlet vurdering af screeningen

Ringkøbing-Skjern Kommune har gennemført en screening i henhold til ovenstående skema. Resultatet af denne screening er, at Indsatsplan Holmsland ikke fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af bilag 3 og 4, samt at planforslaget har ingen eller lille positive indvirkninger på miljøet. Dette begrundes med, at de beskrevne indsatser med hensyn til jordforurening, saltvandsindtrængning, nitrat og pesticider gerne skulle forbedre grundvandskvaliteten i området, højne fritidslivet, den biologiske mangfoldighed og livsbetingelserne for vores vandlevende dyr og planter.

Konklusion

Med baggrund i ovenstående vurderes planen ikke at være omfattet af kravet om miljøvurdering, da virkeliggørelse af planen ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet. Kommunens afgørelse annonceres samtidig med annonceringen af planforslagernes vedtagelse og fremlæggelse til offentlig debat.

Klagevejledning

Afgørelsen kan i henhold til Planloven kun påklages til Natur- og Miljøklagenævnet vedrørende retlige spørgsmål. Det vil sige at du f.eks. kan klage, hvis du mener, at byrådet ikke har haft hjemmel til at træffe afgørelsen. Du kan derimod ikke

klage over, at byrådet efter din opfattelse burde have truffet en anden afgørelse.

Klagefristen er 4 uger fra den 23. maj 2013. Klagen skal være skriftlig og skal indgives til Ringkøbing-Skjern Kommune, Toften 6, 6880 Tarm eller pr. e-mail: land.by.kultur@rksk.dk.

Ringkøbing-Skjern kommune sender snarest og som udgangspunkt ikke senere end 3 uger efter klagefristens udløb, klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet med sagens relevante dokumenter.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af din klage, at du indbetaler et gebyr på 500 kr. Nævnet vil

efter modtagelsen af klagen sende en opkrævning på gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet vil tidligst påbegynde behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling.

Gebyret tilbagebetales, hvis du får helt eller delvist medhold i klagen.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal dette ske inden for 6 måneder, efter at du har modtaget afgørelsen.